

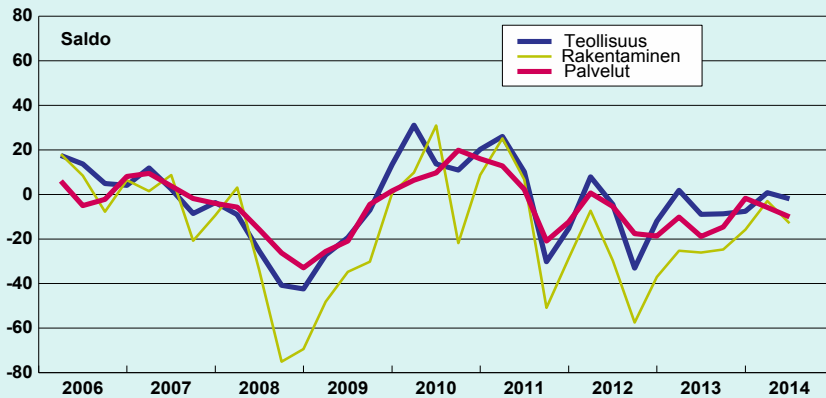
Suhdannebarometri

Elokuu 2014

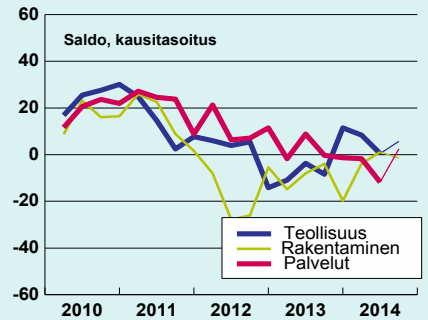
Suhdannebarometri

Elokuu 2014

Suhdannenäkymät

Tuotanto/myynti, toteuma ja odotus

Suhdanteet elokuussa 2014

- Suhdannetilanne tällä hetkellä alle keskimääräisen
- Nousuodotukset eivät voimistuneet kesän aikana: loppuvuodesta tulee vielä vaatimaton
- Teollisuuden tuotanto kasvaa, mutta nousu jää hyvin loivaksi. Palvelujen myynti notkahti, mutta sen odotetaan pysyvän lähes ennallaan
- Henkilöstöodotukset yhä miinuksella
- USA:n talous on yllättänyt vahvuudellaan – Venäjän tilanne viivyttää EU-maiden elpymistä

EK:n heinäkuussa tekemän Suhdannebarometrin mukaan suomalaisyritysten näkymät loppuvuodelle ovat yhä varsin vaatimattomat. Keväällä hieman virinneet nousuodotukset eivät kesän aikana vahvistuneet. Tämänhetkistä tilannetta kuvataan tavanomaista vaisummaksi kaikilla päätoimialoilla.

Alkukesän suhdannekehitys oli monilla yrityksillä odotuksia heikompaa, ja uusia tilauksia saatiin keväisiä arvioita niukemmin.

Suhdannenäkymät jälleen vähän varovaisemmat

Suhdannenäkymät ovat uudelleen aavistuksen varovaisemmat kuin keväällä. Nousuodotukset ovat vaimentuneet, ja loppuvuoden 2014 suhdannekehityksestä ennustetaan vaatimatonta.

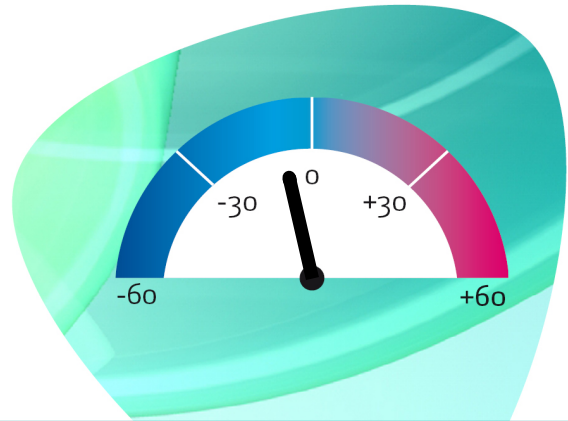
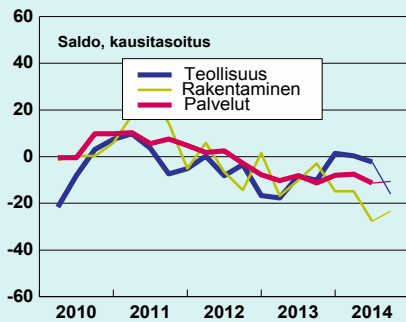
Teollisuuden yleisiä suhdannenäkymiä mittaava saldoluku oli heinäkuussa lukemassa -2 (huhtikuussa +1). Rakentamisen suhdanneodotukset olivat saldoluussa -12 (huhtikuussa -3). Palveluyritysten suhdannenäkymien heinäkuun saldoluku on -10 (huhtikuun lukema -6).

Teollisuustuotannon arvioidaan kasvavan vuoden jälkipuoliskolla, mutta kasvuvauhti jäisi hyvin hitaaksi. Rakentamisessa tuotannon volyymi pysyisi samalla tasolla kuin alkuvuonna. Palveluyritysten myynti kehittyi alkukesällä odotuksia heikommin ja myyntiluvut laskivat vähän. Lähikuukausina myynnin arvioidaan pysyvän ennallaan, ja aivan loppuvuodelle on hentoja kasvuodotuksia.

Henkilökunnan määrä väheni rakentamisessa ja palvelualoilla, kun taas teollisuudessa se pysyi lähes ennallaan. Odotukset ovat varovaiset, ja henkilöstömäärän ennustetaan laskevan loppuvuonna kaikilla päätoimialoilla.

Teollisuuden tilauskanta ja kapasiteetin käyttöaste ovat edelleen melko selvästi alle pitkäaikaisen keskiarvon. Teollisuusyrityksillä on odotuksia kannattavuuden loivasta paranemisesta. Rakennus- ja palveluyritysten kannattavuuskehitys olisi heikompaa.

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

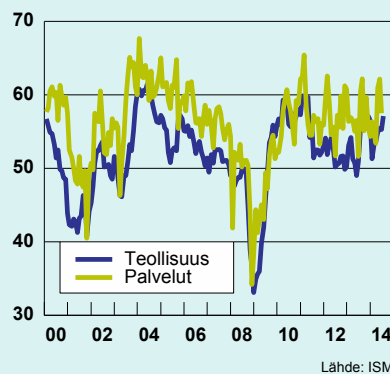

Koko elinkeinoelämän suhdannenäkymät ovat edelleen vähän miinuksella, ja saldoluku painui muutamalla pisteellä huhtikuuhun verrattuna. Loppuvuoden 2014 kehityksestä ennustetaan varsin vaisua.

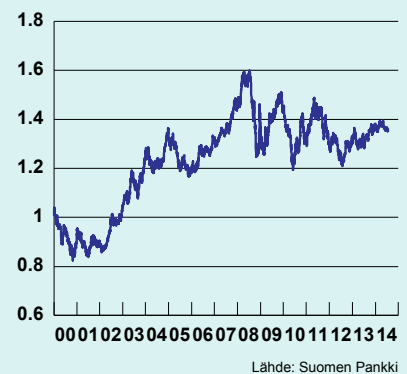
Talouden ilmapii-indikaattori, EU-maat

Ostopäälliköiden indeksi, USA

Euron dollarikurssi

USA:n taloudessa suunta parempaan – Venäjä varjostaa Euroopan kasvun käynnistymistä

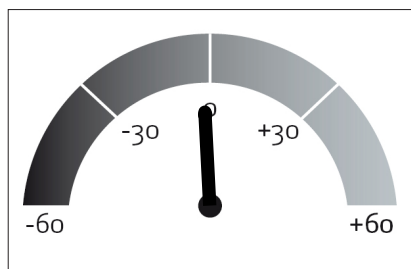
EU-maiden ennakoivien talousindikaattorien nousu on kesän aikana pysähtynyt. Uusimmat talousluvut viittaavat varovaisen elpymisen jatkumiseen, mutta riskit ovat merkittävästi kasvaneet aiemmasta. Venäjän taloudellinen kehitys sekä mahdolliset vastapakotteet ovat huolenaiheena monille EU-maiden yrityksille.

USA:n toisen neljänneksen talouskasvu yllätti voimakkuudellaan. Yritysten luottamus on melko hyvää ja kuluttajien mielialat ovat jatkaneet kirkastumistaan finanssikriisin aallonpohjasta.

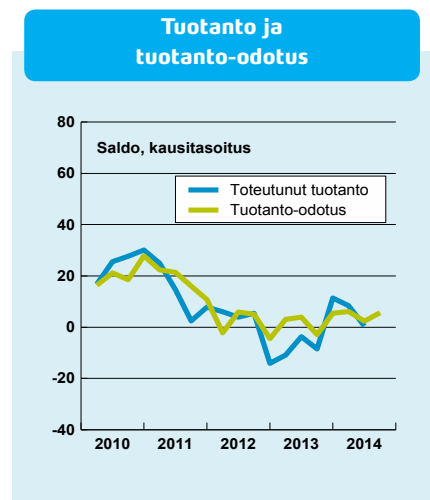
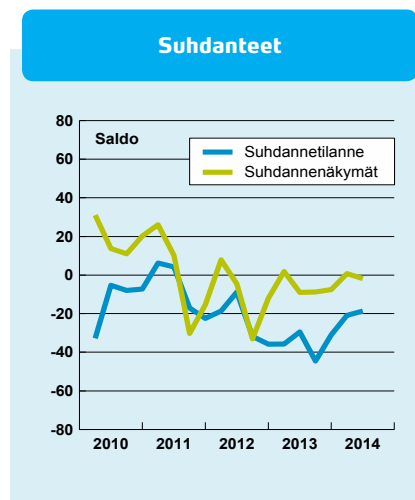
Venäjän lisäksi myös monien muiden kehittyvien maiden taloudet ovat jarruttaneet kuluvana vuonna.

Teollisuus

- Suidannetilanne parani alku-kesällä vain aavistuksen – nykytila alle keskimääräisen
- Tilausten määrä laski vastoin odotuksia, tuotantomäärät ennallaan
- Suidanteissa ei vielä nousuodotuksia (saldoluku -2): nykyisen kaltaisen tilanne jatkuu loppuvuoden
- Tuotanto kasvaa hyvin hitaasti, mutta henkilöstömäärä vähenee vielä

Teollisuuden suhdannenäkymät

Suomalaisten teollisuusyritysten suhdannetilanne on parantunut aavistuksen loppukevään ja alkukesän aikana. Suidanteiden kuvataan silti olevan alle keskimääräisellä tasolla.

Suidanteiden nousuodotukset eivät ole voimistuneet

Kevällä virinneet nousu odotukset eivät sen sijaan vahvistuneet. Näkymissä on edelleen selvästi hajontaa yrityskentän sisällä, mutta keskimäärin yritykset odottavat suhdanteiden pysyvän vuoden jälkipuoliskolla nykyisen kaltaisina.

Lähtöleveysuuden suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa -2 (huhtikuussa +1). Nyt 13 % yrityksistä ennusti suhdanteiden vahvistumista vuoden jälkipuoliskolla ja 15 % arvioi tilanteen heikkenevän. Suidannenäkymiä kuvasi vakaaksi 72 % vastaajista.

Tuotanto pysytteli hieman kasvussa

Teollisuusyritysten tuotannon määrä pysyi tiedustelun mukaan ennallaan huhti-kesäkuussa. Toteutunut tuotantokehitys vastasi kolmen kuukauden

takaisia arvioita. Seuraavalla neljänneksellä tuotannon arvioidaan kasvavan aavistuksen, ja myös vuoden viimeiselle vuosineljännekselle on hyvin varovaisia kasvuodotuksia.

Tuotantokapasiteetin käyttöaste on edelleen alle pitkäaikaisen keskiarvon. Heinäkuun tiedustelussa kapasiteetti oli täysin hyödynnettyä 64 prosentilla vastaajista (huhtikuussa myös 64 %).

Tilauskehitys on ollut pettymys

Teollisuusyritysten uusien tilausten määrä laski jonkin verran toisella vuosineljänneksellä. Kehitys oli pettymys, sillä tilausten ennustettiin lisääntyvän hieman. Tilauskannan kuvataan uudellen hieman heikentyneen. Tilauskannan taso on alle tavanomaisen.

Uusien tilausten määrän ennustetaan kasvavan vähän seuraavalla kolmen kuukauden jaksolla. Valmiiden tuotteiden varastot ovat pysyneet vähän tavanomaista täydempinä.

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2012				2013				2014			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	10	17	0	-25	-5	10	-15	1	13	13		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	25	3	-14	-5	25	-5	-5	-1	24	3		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	66	71	50	54	54	62	48	53	64	64		
Tilaukanta normaaliin verrattuna	-11	-7	-26	-34	-27	-23	-35	-37	-16	-24		
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-23	-14	-27	-31	-23	-23	-33	-33	-15	-25		
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	-2	13	2	4	-2	-1	8	2	4	5		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	1	4	-8	-25	-17	5	-13	-8	0	11		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	2	-15	-26	-18	-8	-21	-29	-7	2	-16		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	3	6	15	3	-4	-5	2	14	-1	6		
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	16	13	-6	21	26	-2	4	30	24	6		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	43	49	57	52	57	52	57	55	53	53		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	9	7	4	1	4	3	2	2	4	6		
puute kapasiteetista	2	7	5	4	4	6	5	4	5	7		
riittämätön kysyntä	33	35	46	45	47	42	47	47	42	43		
rahoitusvaikeudet	5	3	4	5	6	7	4	7	7	5		
muu este	1	2	3	2	2	1	4	3	2	4		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-19	-8	-32	-35	-35	-29	-45	-31	-20	-18		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	8	-5	-34	-13	1	-8	-8	-7	1	-2		

Työvoima supistuu yhä

Teollisuusyritysten henkilöstön määrä ei juuri muuttunut alkukesällä. Kehitys oli vähän odotuksia parempaa, sillä kolme kuukautta sitten henkilöstön ennustettiin supistuvan. Odotukset lähitulevaisuudesta ovat kuitenkin vaisut. Työvoiman määrän odotetaan laskevan lähikuukausina.

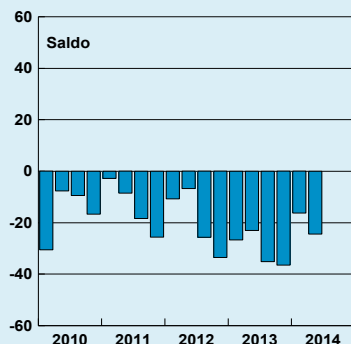
Odotuksia kannattavuuden paranemisesta

Myyntihinnat eivät juuri muuttuneet alkukesällä. Lähikuukausina niiden ennustetaan hieman laskevan. Kustannukset ovat pysyneet lähes ennallaan.

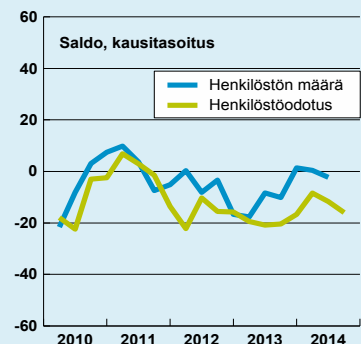
Kannattavuuskehitys vaihtelee paljon yritysten välillä. Keskimäärin kannattavuus on kuitenkin parantunut hieman, ja myös lähikuukausille ennustetaan pientä kohennusta.

Kysyntää kuvasi heikoksi 43 % vastaajista (huhtikuussa 42 %). Rekrytointivaikeuksia on kuudella prosentilla vastaajista, ja rahoitusvaikeuksista kärsi nyt viisi prosenttia.

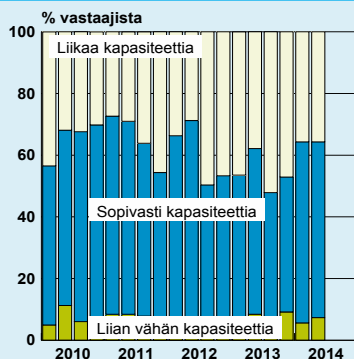
Tilaukanta

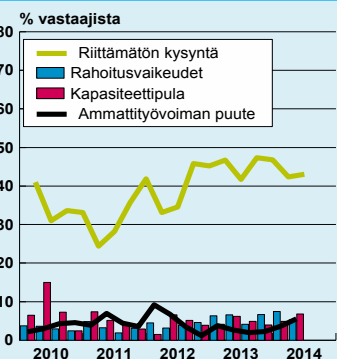
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Tuotantokapasiteetti

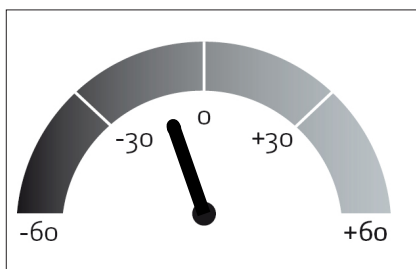
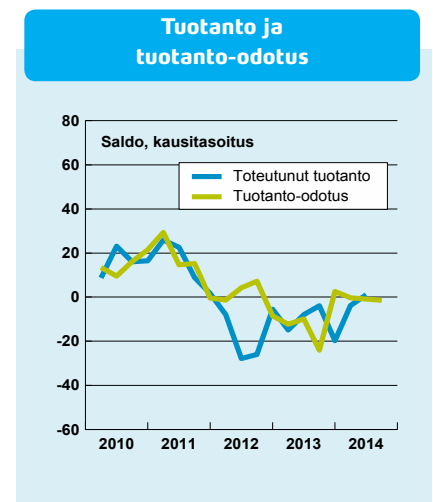
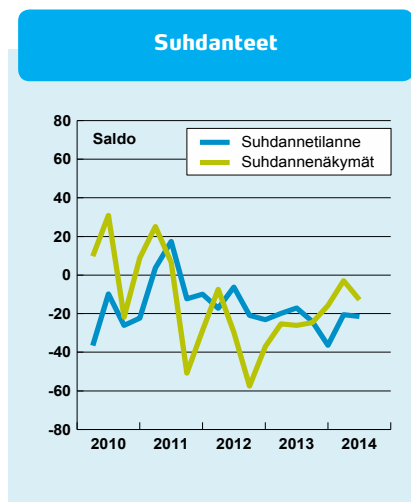

Tuotannon kasvun esteet

Rakentaminen

- Melko vaisussa suhdannekuvassa ei ole tapahtunut suuria muutoksia (nykytilanteen saldoluku -21)
- Tilausten määrä laskenut hieman, tilauskanta alle tavanomaisen
- Tuotannon odotetaan pysyvän likimain ennallaan loppuvuonna
- Yleiset suhdanneodotukset edelleen vaatimattomat (näköymien saldoluku -12)

Rakentamisen suhdannenäkymät

Rakennusyritysten suhdannekuvassa ei ole vuoden alkupuoliskolla tapahtunut suuria muutoksia. Yleisen suhdannetilanteen arvioidaan yhä olevan normaalia heikompi (saldoluku -21). Myös odotukset seuraavalle puolelle vuodelle ovat varovaiset.

Tilauskanta edelleen alle keskimääräisen

Uusien tilausten määrä aleni hieman loppukevään ja alkukesän aikana. Tilauskanta oli edelleen hieman alle tavanomaisen tason.

Tuotanto pysyi toisella neljänneksellä odotetusti ennallaan.

Henkilökunnan määrä sen sijaan aleni jonkin verran. Henkilöstökehitys vastasi kolme kuukautta sitten esitettyjä arvioita. Myymättömien huoneistojen määrä kasvoi, ja sitä kuvattiin jo vähän tavanomaista korkeammaksi.

Myyntihinnat laskivat jonkin verran, vaikka lasku jäikin alkuvuotta loivemmaksi. Kustannukset pysyivät ennallaan. Kannattavuus jäi aavis-

tuksen heikommaksi kuin vuotta aiemmin samalla jaksolla.

Suhdannenäkymät yhä loivasti miinuksella

Rakentamisen suhdannenäkymät ovat yhä yleiskuvaltaan melko varovaiset.

Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa -12. Vahvistuvia suhdanteita ennusti nyt 17 % rakennusalan yrityksistä, ja 29 % arvioi tilanteen heikkenevän loppuvuonna. Vakaista näkymistä raportoi 54 % vastaajista.

Edellisessä, huhtikuussa tehdyssä tiedustelussa suhdannenäkymien saldoluku oli -3.

Tuotannon määrässä ei suuria muutoksia – myös kannattavuus melko vakaa

Uusia tilauksia odotetaan kertyvän lähikuukausina hieman niukemmin kuin alkukesällä. Kausitasoitettujen tuotantomäärien arvioidaan pysyvän samalla tasolla kuin toisella neljänneksellä.

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2012				2013				2014			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-21	-13	-18	-15	-27	5	4	-29	-17	15		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	21	18	-27	-26	7	-17	-14	-13	18	2		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	83	88	65	68	70	67	75	72	69	80		
Tilaukanta normaaliin verrattuna	-8	0	-28	-32	-25	-7	-13	-33	-27	-15		
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-10	-41	-41	13	-21	-34	-39	-37	-36	-41		
Myyntömyymälöiden määrä viimeisen 3 kk:n aikana	14	2	-8	7	4	5	11	22	-13	29		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-2	28	-14	-23	-26	24	-4	-36	-26	5		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	23	-13	-39	-31	15	-23	-30	-25	-3	-25		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-7	46	22	74	62	10	17	30	31	-6		
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	41	48	7	-6	28	-24	-81	-2	3	9		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	72	78	72	70	64	70	65	78	71	61		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	39	38	13	13	12	11	17	6	7	13		
puute kapasiteetista	1	13	6	0	0	6	0	0	3	1		
riittämätön kysyntä	31	22	56	57	44	53	49	69	58	46		
rahoitusvaikeudet	18	18	17	16	25	23	15	16	7	9		
muu este	16	14	0	1	3	2	2	11	8	2		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-18	-7	-21	-24	-20	-18	-25	-36	-21	-21		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-8	-29	-58	-37	-25	-27	-25	-16	-3	-12		

Henkilökunnan määrän odotetaan sen sijaan alenevan jonkin verran.

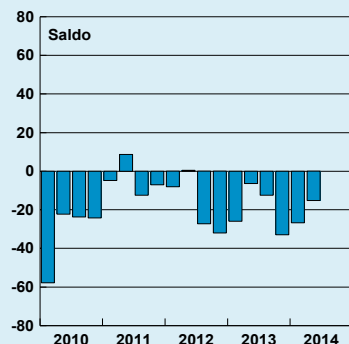
Myyntihintojen arvioidaan alenevan hieman, mutta kannattavuuden ei silti odoteta laskevan merkittävästi.

Heikko kysyntä on yleinen ongelma

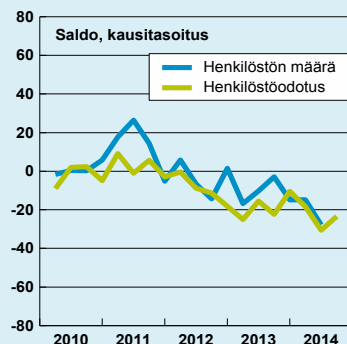
Tuotantokapasiteettia on yhä jonkin verran vapaana, vaikka kapasiteetin käyttöaste onkin parantunut alkuvuonna. Heinäkuun tiedustelussa 80 prosenttia yrityksistä kuvasi kapasiteettinsa olevan kokonaan hyödynnettyinä (vuosi sitten 67 %).

Riittämätön kysyntä oli yleisin tuotannon kasvun este. Sen koki ongelmaksi 46 % vastaajista (edellisvuonna 53 %). Ammattitaitoisesta työvoimasta oli pulaa 13 prosentilla yrityksistä ja rahoitusvaikeuksista kärsi 9 % vastanneista.

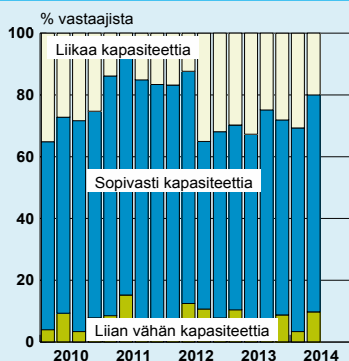
Tilaukanta

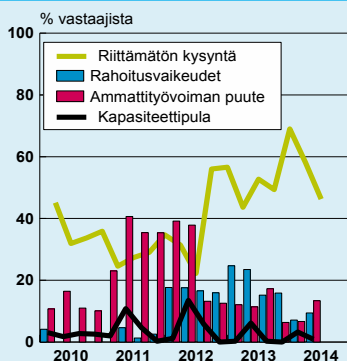
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Tuotantokapasiteetti

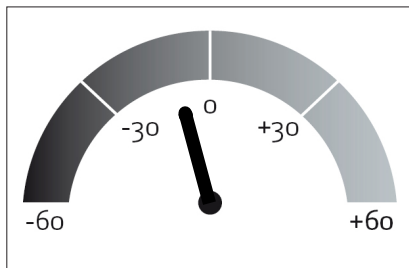

Tuotannon kasvun esteet

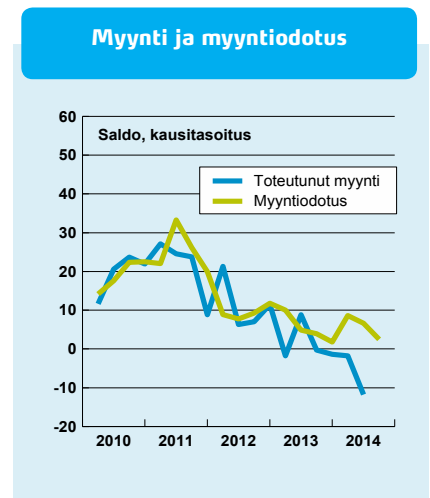
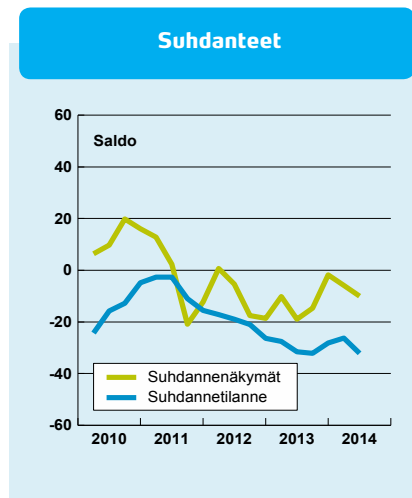

Palvelut

- Suhdannekuva pysynyt keskimääräistä heikompana koko alkuvuoden
- Myynti supistui vastoin aiempia odotuksia ja henkilöstö väheni hieman
- Suhdanneodotukset hieman aiempaa pehmeämmät, saldoluku -10
- Myynnin ei ennusteta kasvavan lähikuukausina ja kannattavuus jäisi hieman viimevuotisesta

Palveluyritysten suhdannenäkymät

Suomalaisten palveluyritysten suhdanteet ovat pysyneet koko vuoden alkupuoliskon keskimääräistä heikommina. Heinäkuun tilanteessa suhdannetilannetta kuvaava saldoluku oli -33.

Suhdannenäkymät melko vaatimattomat

Lähtitulevaisuuden suhdannenäkymät ovat heikentyneet aavistuksen kesän aikana. Odotukset ovat varovaiset, ja suhdannetilanteen arvioidaan synkkenevän jonkin verran loppuvuonna. Hajonta yritysten välillä on kasvanut.

Myynnin kasvua ei ennusteta lähikuukausille, ja myös kannattavuus alenisi hieman.

Palveluyritysten yleisten suhdannenäkymien saldoluku laski heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa loivasti -10 pisteeseen. Huhtikuussa tehdyssä tiedustelussa vastaava luku oli -6.

Heinäkuussa 11 prosenttia vastaajista odotti suhdanteiden paranevan vuoden jälkipuoliskolla. Heikkemistä odotti vastaavasti 21 % yrityksistä ja vakaata kehitystä 68 % vastaajista.

Alkusyksyllä ei myynnin kasvua – loppuvuodelle varovaista optimismia

Palvelualojen yritysten myynnin kehitys oli alkukesällä odotuksia heikompa, ja myyntiluvut laskivat vähän. Seuraavalla kolmen kuukauden jaksolla myyntilukuihin ei odoteta juuri muutoksia, mutta aivan loppuvuodelle on varovaisia kasvuo-dotuksia.

Työvoiman määrä pienessä laskussa

Palvelualojen yritykset kuvaavat henkilöstönsä määrän vähentyneen hieman kuluvan vuoden toisella neljänneksellä. Myös seuraaville kolmelle kuukaudelle ennustetaan loivaa henkilöstömäärän laskua.

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2012				2013				2014			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	18	9	4	19	-4	12	-5	6	-6	-9		
Myynti odotus seuraavalle 3 kk:lle	16	7	10	6	13	0	-1	6	16	-2		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	2	8	-6	-12	-10	-3	-15	-13	-7	-6		
Henkilökunta odotus seuraavalle 3 kk:lle	11	-5	-14	-12	-3	-15	-9	-7	-4	-13		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	42	42	43	43	47	48	55	49	55	52		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	13	12	11	10	9	14	11	10	12	11		
puute kapasiteetista	1	2	2	1	1	1	2	1	0	1		
riittämätön kysyntä	24	27	28	30	35	32	40	37	41	40		
rahoitusvaikeudet	6	2	5	4	4	3	3	4	4	3		
muu este	4	4	1	4	3	5	5	2	4	2		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-17	-18	-21	-26	-27	-32	-32	-29	-27	-33		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	1	-5	-17	-18	-10	-19	-14	-2	-6	-10		

Heikko kysyntä vaivaa monia palveluyrityksiä

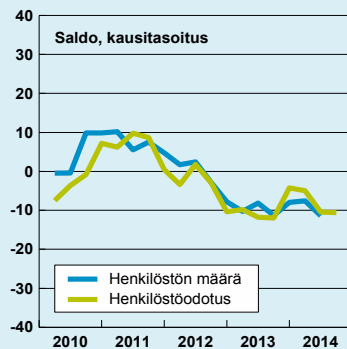
Heikko kysyntä on edelleen merkittävin toiminnan este suomalaisilla palveluyrityksillä. Heinäkuussa 40 % yrityksistä arvioi kysyntänsä heikoksi (huhtikuussa 41 %). Työvoimapulaa oli nyt 11 prosentilla vastaajista (huhtikuussa 12 %), ja rahoitusvaikeuksista kärsi kolme prosenttia.

Kannattavuuden ennustetaan heikkenevän hieman

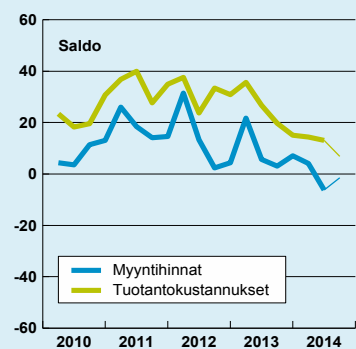
Palveluyritysten myyntihinnat lasivat aavistuksen huhti–kesäkuussa. Kustannukset kohosivat hitaasti. Seuraavalla kolmen kuukauden jaksolla sekä hintojen että kustannusten muutoksista odotetaan vähäisiä.

Kannattavuuden kuvataan jääneen hieman viimevuotista matalammalle. Myös lähikuukausille ennustetaan pientä laskua.

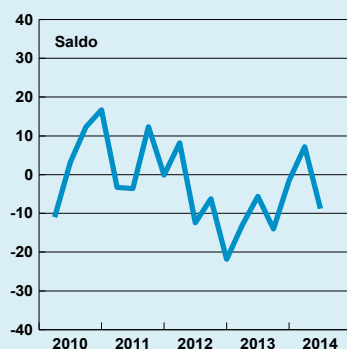
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

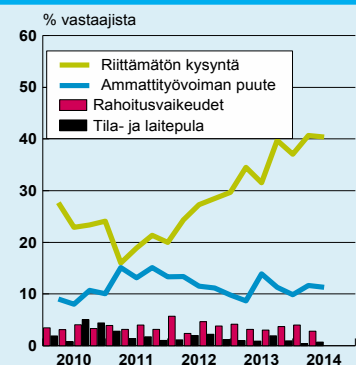
Hinnat ja kustannukset

Kannattavuus

Myyntin kasvun esteet

Elintarviketeollisuus

- Tämänhetkinen suhdannetilanne lähellä keskimääraistä
- Kapasiteettia melko paljon vapaana, tilauskanta hieman alle tavanomaisen
- Yleiset suhdannenäkymät lähikuukausille pysyneet plussalla (saldoluku +23)
- Tuotanto kasvaisi hieman, mutta henkilöstön ennustetaan vähenevän

Elintarviketeollisuus kuvaa tämänhetkisen suhdannetilanteensa olevan lähellä keskimääraistä. Tuotantoon ennustetaan pientä kasvua, mutta henkilöstöodotukset ovat vaisut.

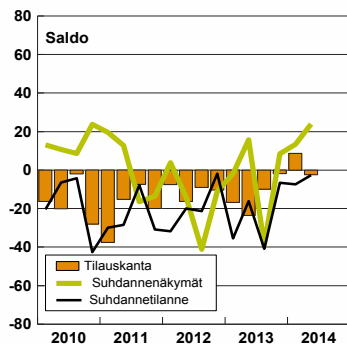
Tuotannossa loivia kasvuodotuksia – henkilöstö vähentynee loppukesällä

Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa +23 (huhtikuussa +13). Uusimmassa tiedustelussa 27 % vastaajista arvioi suhdanteiden vahvistuvan ja 4 % odotti tilanteen olevan heikkenemässä.

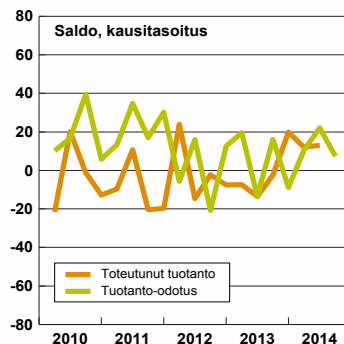
Tuotannon määrä kasvoi tiedustelun mukaan hieman huhti–kesäkuussa. Tilauskanta on kuitenkin vähän alle keskimääräisen. Tuotantokapasiteettia on melko runsaasti vapaana. Lähikuukausien aikana tuotannon määrän arvioidaan kasvavan edelleen aavistuksen.

Henkilöstön määrä kasvoi tiedustelun vastaajajärityksillä vähän. Odotukset lähikuukausille ovat kuitenkin varovaiset, ja henkilöstön määrän ennustetaan supistuvan hieman.

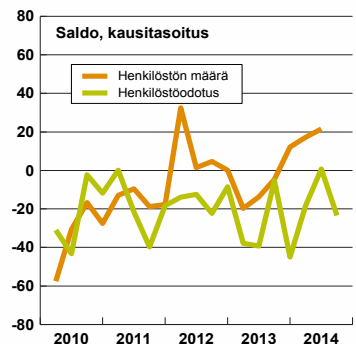
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

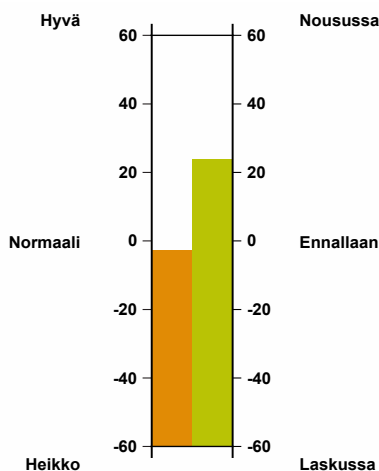

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2013				2014			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-13	-7	1	20	9	16		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	2	17	-12	-2	33	8		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	28	42	40	59	53	68		
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-17	-24	-9	-1	8	-2		
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-20	-13	-28	-16	-12	-25		
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	9	0	12	-11	0	-1		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-27	-5	-17	12	10	29		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-26	-11	-52	-24	17	-29		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-6	-5	-17	3	14	-7		
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	36	7	-30	2	14	1		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	43	60	54	66	61	67		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	0	0	0	2	8	2		
puute kapasiteetista	3	14	5	23	20	16		
riittämätön kysyntä	40	45	49	44	37	36		
rahoitusvaikeudet	0	0	0	4	0	9		
muu este	0	0	0	0	1	9		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-35	-17	-41	-7	-7	-2		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-2	16	-38	8	13	23		

Teva-teollisuus

- Suhdannekuva yhä vaisu
- Tilauskanta on niukka ja sekä tuotanto että henkilöstö ovat supistuneet
- Kapasiteettia on edelleen selvästi vapaana
- Suhdannenäkymät pysytelleet lievästi miinuksella, saldoluku -2

Teva-teollisuuden suhdanteiden yleiskuva on edelleen vaisu. Pikaista parannusta tilanteeseen ei myöskään ennusteta, sillä suhdannenäkymät ovat edelleen lievästi miinuksella.

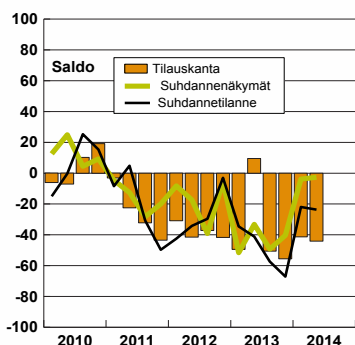
Vaisu suhdannevaihe jatkuu

Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa saldoluussa -2 (huhtikuussa -4). Heinäkuussa 5 prosenttia vastaajista odotti suhdanteiden vahvistuvan loppukesän ja tulevan syksyn aikana. Vastaavasti 7 % yrityksistä ennusti suhdannelaskun jatkuvan.

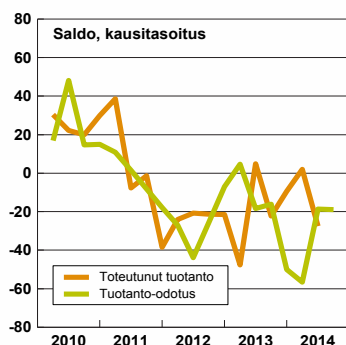
Vastaajayritysten tuotannon määrä aleni jonkin verran huhti-kesäkuun aikana. Tuotantoarviot lähikuukausille ovat myös varovaiset. Tuotannon arvioidaan jatkavan loivassa laskussa.

Tilauskanta on pysynyt selvästi alle keskimääräisen ja kapasiteetin käyttöaste on edelleen matala. Työvoiman määrä on vähentynyt jonkin verran, ja laskun arvioidaan jatkuvan myös loppukesän ja alkusyksyn aikana.

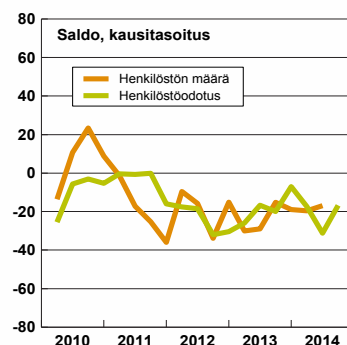
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

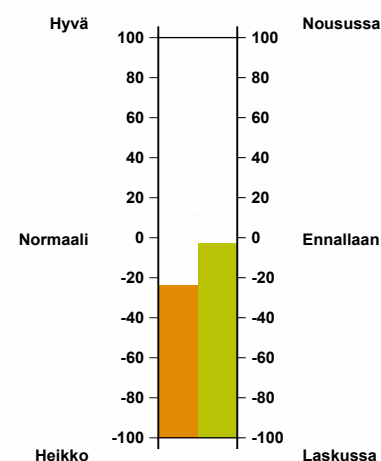

Suhdanne tiedustelun päätuloksia, saldo

	2013				2014			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-45	23	-38	-25	1	-6		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	-17	-24	-54	-51	-16	-26		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	69	74	82	68	65	63		
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-49	9	-50	-55	-42	-45		
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-63	5	-53	-58	-8	-7		
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	2	9	18	-5	22	-11		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-33	-13	-25	-16	-24	-1		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-16	-23	-1	-17	-33	-19		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-62	-91	-69	-67	6	-1		
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	-33	-96	-25	-22	25	-1		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	64	64	77	73	47	27		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	2	0	0	0	4	0		
puute kapasiteetista	0	0	9	0	0	0		
riittämätön kysyntä	58	57	74	70	45	24		
rahoitusvaikeudet	7	6	5	3	16	15		
muu este	5	0	0	0	0	0		
Suhdanne tilanne tällä hetkellä	-34	-41	-58	-67	-22	-24		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-52	-34	-49	-41	-4	-2		

Suhdanne tilanne

Suhdannenäkymät

Puuteollisuus

- Tämänhetkisen suhdannetilanteen kuvataan olevan lähellä keskimääräistä
- Tuotanto kasvoi hieman, mutta tilausten määrä kääntyi laskuun
- Myyntihintojen ennustetaan laskevan – suhdannenäkymät heikentyneet selvästi (saldoluku -57)
- Tuotannon määrä pysyisi melko vakaana mutta henkilöstö vähenisi

Mekaanisen metsäteollisuuden yritykset kuvaavat suhdannetilannettaan keskimääräiseksi. Näkymät lähitulevaisuuteen ovat sen sijaan selvästi heikentyneet, sillä hintaodotukset ovat kääntyneet laskuun.

Suhdannenäkymissä tuntuva käänne heikompaan

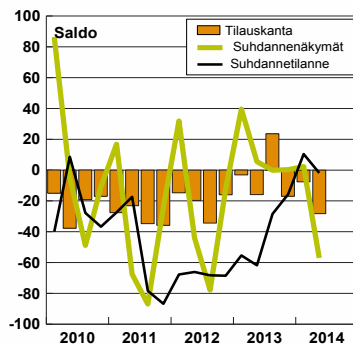
Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuun tiedustelussa -57. Näkymät ovat heikentyneet tuntuvasti, sillä huhtikuussa tehdyssä edellisessä tiedustelussa lukema oli vielä +3. Heinäkuussa 62 % vastaajista

ennusti tilanteen heikkenevän ja vain 5 % odotti nousua. Kolmasosalla yrityksistä näkymät olivat vakaat.

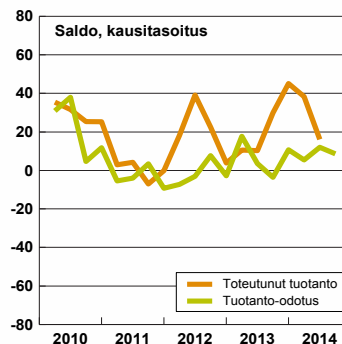
Tilausten määrä laski jonkin verran toisella vuosineljänneksellä. Tuotanto kuitenkin kasvoi vielä vähän. Myyntihintojen nousu hidastui, mutta kannattavuus parani vielä.

Lähikuukausina tuotannon ennustetaan pysyvän melko vakaana, mutta myyntihintojen arvioidaan yleisesti taittuvan laskuun. Henkilökunnan määrä vähenisi jonkin verran.

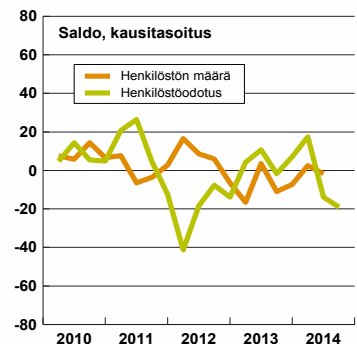
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

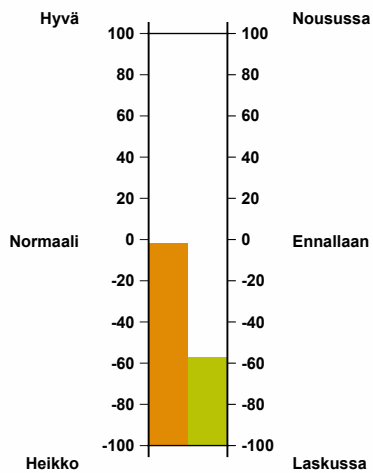

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2013				2014			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	19	19	26	30	50	22		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	23	-7	-9	12	31	3		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	80	81	71	78	67	77		
Tilaukanta normaaliin verrattuna	-4	-15	23	-18	-7	-29		
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-4	10	27	-9	-1	-5		
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	19	6	-25	0	0	-6		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-8	30	-22	-32	11	28		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	47	-6	-34	30	22	-26		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	82	77	59	63	48	45		
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	24	-21	-20	37	11	-13		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	53	52	40	30	67	45		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	7	0	0	0	1	4		
puute kapasiteetista	0	28	23	0	14	10		
riittämätön kysyntä	22	19	16	30	20	33		
rahoitusvaikeudet	24	3	5	0	25	8		
muu este	0	3	2	3	10	1		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-55	-62	-28	-16	10	-1		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	39	5	0	0	3	-57		

Paperiteollisuus

- Tämänhetkinen suhdannetilanne jonkin verran alle keskimääräisen
- Tuotannon määrä kääntyi alkukesällä laskuun
- Yleiset suhdannenäkymät pehmentyneet uudelleen (saldolu -18)
- Tuotannon arvioidaan pysyvän ennallaan – hintakehityksestä ennustetaan myös melko vaisua

Paperiteollisuuden yritykset kuvaavat suhdannetilannettaan jonkin verran keskimääräistä heikommaksi (saldoluku -15). Uusia tilauksia kertyi kevätkesällä melko niukasti ja tilauskanta on alle normaalin.

Suhdannenäkymät jonkin verran pehmentyneet

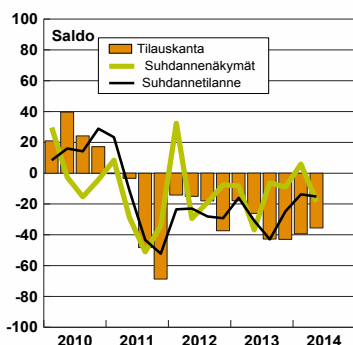
Suhdannenäkymien saldoluku painui heinäkuussa lukemaan -18 (huhtikuussa +6). Heinäkuussa 6 % vastaajista ennusti suhdannenousua seuraavalle puolelle vuodelle, kun

taas 24 % yrityksistä ennusti tilanteen heikkenevän.

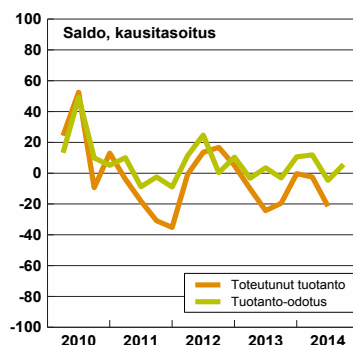
Tuotannon määrä kääntyi laskuun huhti–kesäkuussa. Lähikuukausina sen ennustetaan pysyvän melko vakaana. Myyntihintaodotukset ovat aiempaa varovaisemmat, ja hintojen ennustetaan laskevan vähän.

Henkilökunnan määrä on edelleen alentunut, eikä laskusuunnan ennusteta muuttuvan lähikuukausina.

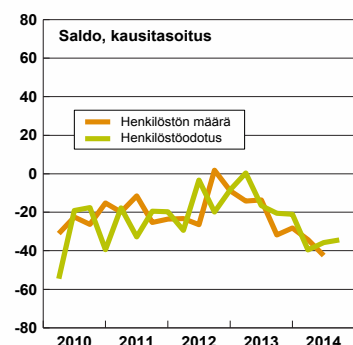
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

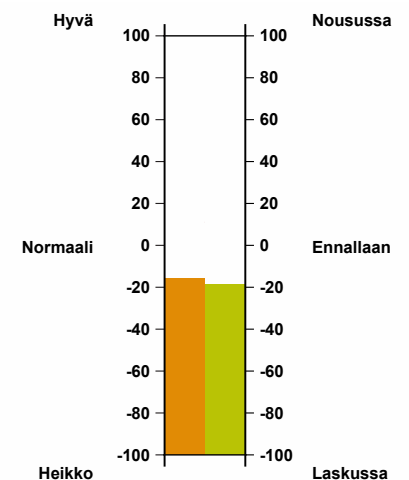

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2013				2014			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	16	-20	-47	-11	27	-22		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	18	-22	10	8	7	-13		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	62	66	54	62	55	48		
Tilaukanta normaaliin verrattuna	-17	-27	-43	-42	-40	-35		
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-16	-27	-42	-46	-27	-32		
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	4	23	27	20	36	19		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-14	-3	-34	-34	-36	-33		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-1	-21	-28	-46	-22	-36		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	16	6	-6	-23	6	-16		
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	1	6	9	34	11	0		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	36	29	57	31	36	62		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	1	1	0	0	0	0		
puute kapasiteetista	1	0	0	3	1	5		
riittämätön kysyntä	32	27	57	28	36	59		
rahoitusvaikeudet	1	0	0	0	0	1		
muu este	0	1	0	0	0	6		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-16	-31	-42	-24	-14	-15		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-8	-37	-6	-9	6	-18		

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Painaminen

- Huomattavan heikko suhdannetilanne jatkuu
- Kysyntä yhä erittäin vaimeaa, tilauskanta niukka
- Tuotantomäärät laskevat edelleen, ja alenemisen ennustetaan jatkuvan
- Yleiset suhdanneodotukset edelleen negatiiviset: loppuvuodesta odotetaan synkkää (saldoluku -37)

Painoalan suhdannetilanne on yhä erittäin heikko. Tuotanto laskee ja kysyntää kuvataan hyvin vaatimattomaksi.

Suhdanneodotukset edelleen selvästi negatiiviset

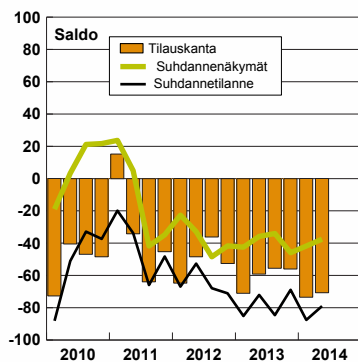
Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa -37 (huhtikuussa -42). Heinäkuun tiedustelussa 37 % yrityksistä ennusti tilanteensa heikenevän ja 63 % arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan. Suhdannekuvan kirkastumista odottavia vastaajia ei uusimmassa tiedustelussa ollut.

Tuotannon määrä jatkoi laskua huhti–kesäkuussa. Myös seuraavalla kolmen kuukauden jaksolla tuotannon ennustetaan alenevan.

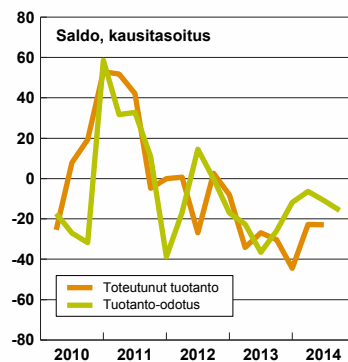
Tilauskanta on edelleen huomattavasti alle keskimääräisen, ja valtaosa toimialan vastaajista kuvasi kysyntää heikoksi.

Henkilökunnan määrä on laskenut pitkään, ja vähenemisen ennustetaan jatkuvan lähikuukausina. Myös myyntihinnat ja kannattavuus heikenisivät edelleen.

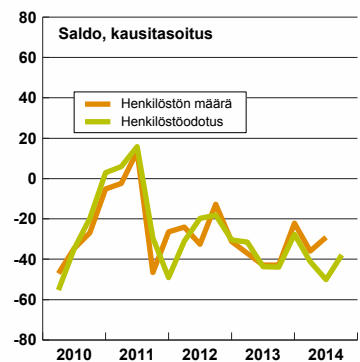
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

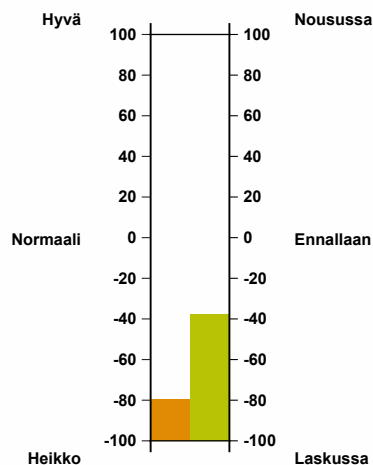

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2013				2014			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-49	-30	-9	-45	-40	-27		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	-37	-15	-21	-11	-13	-3		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	36	49	24	30	29	22		
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-71	-59	-56	-57	-73	-71		
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-71	-70	-68	-63	-61	-55		
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	-25	-39	-28	-30	-23	-42		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-37	-32	-57	-14	-38	-20		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-41	-45	-26	-36	-53	-38		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-61	-35	-57	-49	9	-38		
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	-63	-52	-47	-36	-40	-25		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	90	88	98	77	97	80		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	8	0	9	10	15	20		
puute kapasiteetista	2	5	4	0	0	0		
riittämätön kysyntä	81	84	85	75	96	80		
rahoitusvaikeudet	5	8	7	0	6	11		
muu este	10	7	20	10	5	3		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-85	-73	-85	-69	-88	-79		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-43	-36	-34	-45	-42	-37		

Kemianteollisuus

- Tämänhetkinen tilanne teollisuuden keskiarvoa vahvempi
- Tuotanto kasvanut hieman, ja loppuvuodelle odotetaan kohtalais-ta kasvua
- Tilauskanta lähellä normaalia
- Yleiset suhdannenäkymät silti melko varovaiset (saldoluku -13): hintojen lasku painaisi kannattavuutta loppukesällä

Kemianteollisuuden yritykset kuvaavat tämänhetkistä tilannettaan jo vähän keskimääräistä paremmaksi. Näkymät lähikuukausille ovat silti varovaiset, sillä myyntihintojen ennustetaan hieman laskevan.

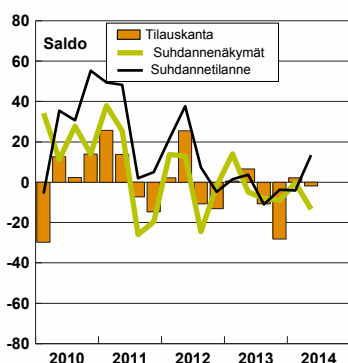
Tilanne melko hyvä – näkymät varovaisemmat

Suhdannenäkymien saldoluku laski heinäkuussa lukemaan -13 (huhti-kuussa -1). Vahvistuvia suhdanteita odotti nyt 11 prosenttia ja heikenevää kehitystä puolestaan 24 % yrityksistä.

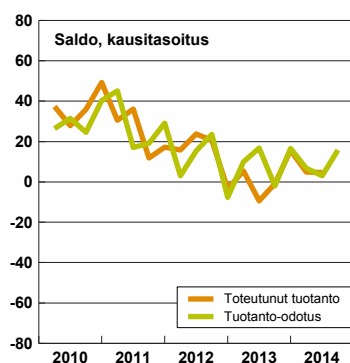
Tuotannon määrä kasvoi odotetusti hieman huhti–kesäkuussa. Lähikuukausina kasvun arvioidaan olevan hieman ripeämpää.

Tilauskannan kuvataan olevan tällä hetkellä lähellä keskimääräistä. Kapasiteetti on vähän aiempaa paremmin hyödynnettyä. Sen sijaan kannattavuus on pysynyt ennallaan. Myyntihintojen odotetun laskun arvioidaan heikentävän hieman kannattavuutta loppukesällä. Henkilöstön ennustetaan supistuvan vähän.

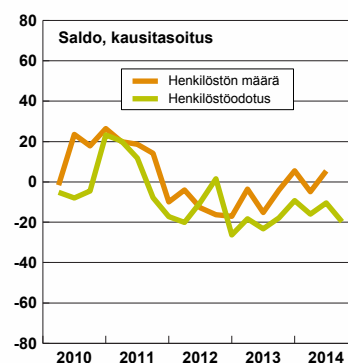
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

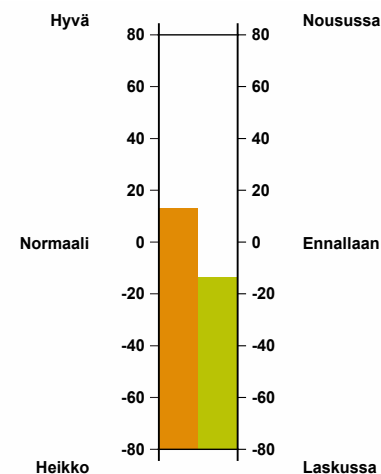

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2013				2014			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	18	-7	1	2	19	5		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	29	-3	3	2	17	15		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	71	72	60	54	60	76		
Tilauskanta normaaliin verrattuna	0	6	-11	-28	2	-2		
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	3	4	5	-16	9	-5		
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	3	-5	-11	5	-11	1		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-1	-2	-10	-6	0	18		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-12	-14	-22	-23	1	-16		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	36	35	40	42	31	36		
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	50	17	12	16	28	27		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	47	47	49	48	53	42		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	8	0	5	1	5	6		
puute kapasiteetista	23	18	14	4	7	17		
riittämätön kysyntä	22	27	29	43	37	23		
rahoitusvaikeudet	4	6	2	3	4	3		
muu este	0	0	0	0	2	6		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	1	3	-12	-3	-5	13		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	14	-5	-8	-9	-1	-13		

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Rakennustuoteteollisuus

- Suhdanne tilanne jatkuu vähän keskimääräistä heikompana
- Tilauskanta alle normaalin ja kapasiteettia vapaana monilla yrityksillä
- Suhdanneodotukset loppuvuodelle melko vaisut: saldoluku -6
- Tuotannon määrä ei kasvaisi ja henkilöstö olisi supistumassa

Rakennustuoteteollisuus arvioi suhdannetilanteensa jatkuneen edelleen keskimääräistä heikompana.

Suhdannenäkymät loppuvuodelle melko varovaiset

Suhdanneodotukset loppuvuodelle ovat hieman miinuksella. Lähikuukausien suhdannenäkymien saldoluuku oli heinäkuussa -6, kun vastaava lukema oli huhtikuussa -10.

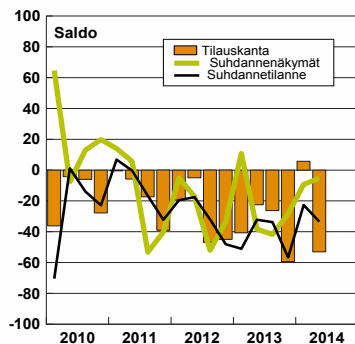
Vahvistuvia suhdanteita ennusti nyt 4 % yrityksistä, ja 10 % arvioisuh-

dannekuvan synkkenemistä vuoden jälkipuoliskolla.

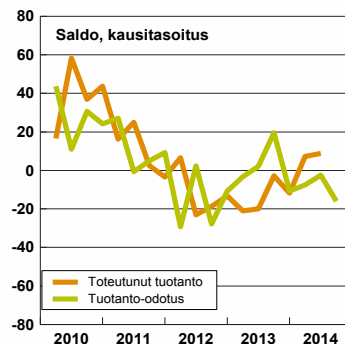
Tilauskannan kuvataan olevan keskimääräistä matalampi. Lähes joka toisella yrityksellä on kapasiteettia vapaana. Kannattavuus jäi edellisvuotta heikommaksi.

Tuotannon määrä lisääntyi aavistuksen, mutta loppuvuodelle ei odoteta kasvua. Henkilökunnan määrä aleni hieman, ja sen ennustetaan laskevan edelleen lähikuukausina, vaikka luvuista poistetaan normaali kausivaihtelu.

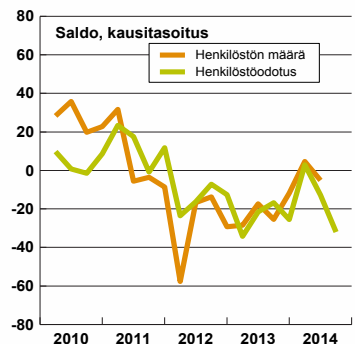
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

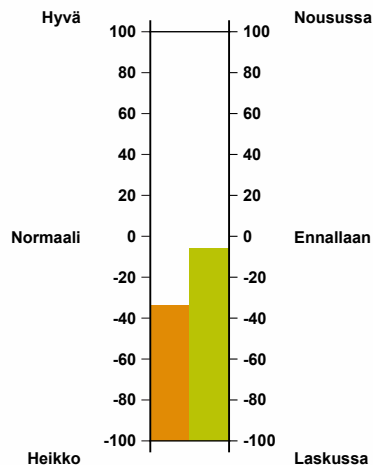

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdanne tilanne

Suhdannenäkymät

Suhdanne tiedustelun päätuloksia, saldo

	2013				2014			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-24	-3	6	-35	4	24		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	52	21	-53	-20	52	-11		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	56	59	55	50	69	52		
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-40	-22	-26	-59	6	-53		
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-51	-26	-51	-44	-50	-72		
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	0	14	-1	-17	-12	0		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-28	14	-26	-42	5	27		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	11	-22	-53	4	22	-38		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-31	-3	-3	-16	15	-33		
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	40	-8	-50	10	2	-34		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	55	48	52	50	34	62		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	1	4	2	2	2	2		
puute kapasiteetista	0	4	10	0	0	0		
riittämätön kysyntä	54	41	40	48	32	62		
rahoitusvaikeudet	0	4	0	6	0	0		
muu este	0	0	1	0	0	0		
Suhdanne tilanne tällä hetkellä	-51	-33	-33	-57	-22	-33		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	11	-38	-42	-29	-10	-6		

Teknologiaateollisuus

- Suhdannetilanne on alkuvuoden parannuksesta huolimatta alle keskimääräisen
- Tuotanto kasvoi toisella neljänneksellä aavistuksen, mutta tilauskanta on matala
- Lähikuukausille ennustetaan uusien tilausten loivaa kasvua
- Suhdannenäkymät loppuvuodelle hieman aiempaa myönteisemmät (saldoluku +7)

Teknologiaateollisuuden yritykset kuvaavat tämänhetkisiä suhdanteitaan yhä normaalia huonommiksi (saldoluku -27). Odotukset loppuvuodelle ovat hieman vahvistuneet.

Tilanne melko heikko – odotukset loppuvuodelle hieman vahvistuneet

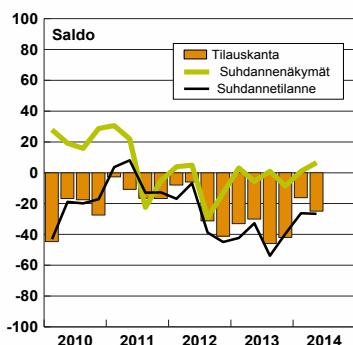
Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa +7 (huhtikuussa +1). Uusimmassa tiedustelussa 16 % yrityksistä odotti vuoden jälkipuoliskolla suhdannenousua ja vastaavasti 9 % tilanteen heikkenemistä.

Uusien tilausten määrä laski alkukesällä hieman. Kehitys oli odotuksia heikompaa. Lähikuukausille ennustetaan kuitenkin tilausten ja tuotantomäärien pientä kasvua.

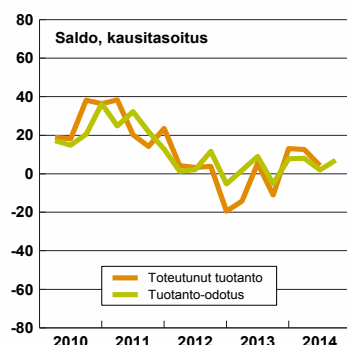
Tilauskanta heikkeni hieman, ja sen kuvataan olevan jonkin verran alle tavanomaisen.

Myyntihintojen ennustetaan pysyvän vakaina. Kannattavuusodotukset ovat varovaisen myönteiset. Henkilökunnan määrä on pysynyt likimain ennallaan, mutta sen arvioidaan hieman laskevan lähikuukausina.

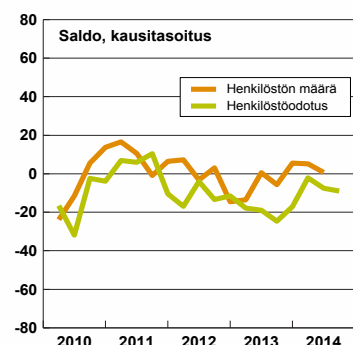
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

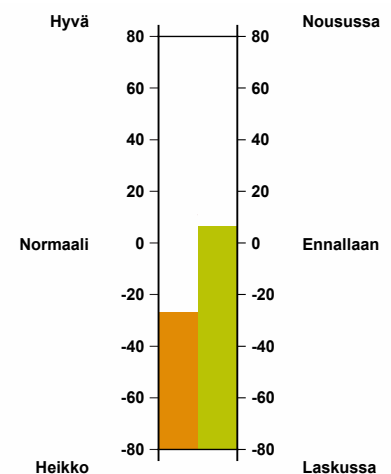

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2013				2014			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-13	25	-22	1	13	26		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	32	-7	-5	-2	26	4		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	52	62	43	48	74	69		
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-33	-30	-46	-41	-16	-24		
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-28	-33	-44	-36	-18	-25		
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	-7	-4	13	4	4	7		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-13	10	-8	-4	5	13		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-9	-23	-30	1	3	-10		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-32	-12	-18	16	-14	-3		
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	22	15	0	42	33	0		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	65	54	58	60	53	50		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	4	4	2	3	3	8		
puute kapasiteetista	1	2	2	1	2	3		
riittämätön kysyntä	57	45	50	50	45	42		
rahoitusvaikeudet	9	8	7	10	9	6		
muu este	2	2	5	5	2	4		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-43	-33	-53	-40	-27	-27		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	3	-5	1	-9	1	7		

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Kauppa

- Suhdannetilanne taittui uudelleen synkemmäksi
- Alkukesän myyntikehitys oli odotuksia heikompaa ja kannattavuus kääntyi laskuun
- Myynnin ennustetaan jatkavan laskua loppuvuonna – myös henkilöstö vähenee
- Suhdanneodotukset loppuvuodelle synkentyneet (saldoluku -26)

Kaupan alan suhdannetilanne on kääntynyt uudelleen synkemmäksi. Tämänhetkisiä suhdanteita luonnehditaan selvästi alle keskimääräisiksi. Samalla odotukset loppuvuodelle ovat synkentyneet.

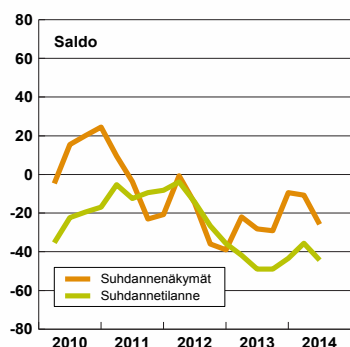
Suhdannenäkymät heikentyneet

Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa -26, kun se oli huhtikuussa -10. Uusimmassa tiedustelussa 11 % yrityksistä odotti vahvistuvaa kehitystä loppuvuodelle, ja 37 % arvioi tilanteen heikkenevän.

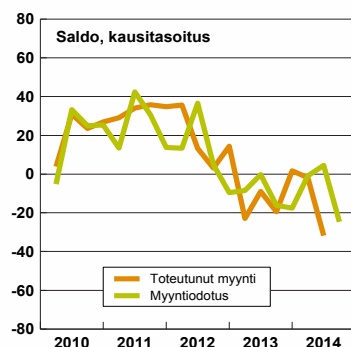
Alkukesän myyntikehitys oli odotuksia heikompaa, ja myynti laski tiedustelun vastaajayrityksillä. Myös loppuvuodelle ennustetaan myynnin volyymin loivaa laskua. Samalla myös henkilöstömäärä laski hieman, ja alenevan suunnan ennustetaan jatkuvan.

Kysyntä on heikkoa yli puolella yrityksistä. Kannattavuus kääntyi uudelleen hienoiseen laskuun.

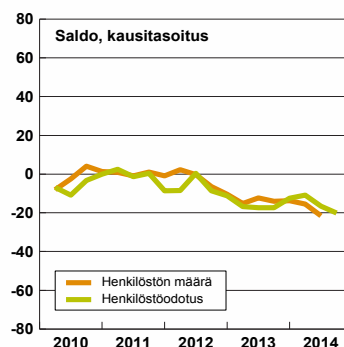
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

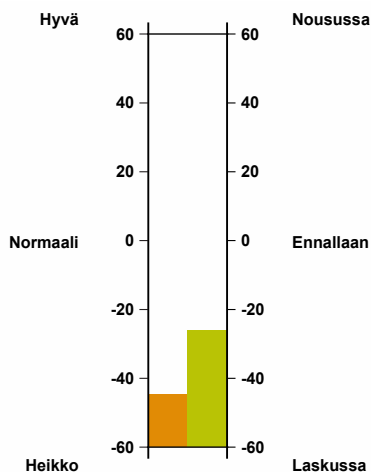

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2013				2014			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-23	-9	-19	2	-2	-31		
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	0	-17	-17	-1	4	-24		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-14	-5	-21	-16	-14	-14		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-6	-24	-16	-9	-6	-26		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	45	56	58	46	54	59		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	2	6	3	1	3	3		
puute kapasiteetista	2	3	2	3	0	0		
riittämätön kysyntä	40	45	52	42	47	55		
rahoitusvaikeudet	2	2	1	2	2	4		
muu este	1	3	1	1	5	1		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-41	-48	-49	-44	-35	-44		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-22	-29	-29	-9	-10	-26		

Matkailu- ja ravintolapalvelut

- Suhdannetilanne pysytellyt normaalia heikompana
- Myynti kehittyi odotettua vauhtia: loppuvuonna siinä ei odoteta muutoksia
- Kannattavuuden alenemisen ennustetaan jatkuvan
- Näkymät edelleen miinuksella (saldoluku -17): yleisen suhdannekuvan arvioidaan pehmenevän loppuvuonna

Matkailu- ja ravintola-alan yritysten suhdannekuva on ollut alkukesällä odotetun vaatimaton. Tämänhetkistä tilannetta luonnehditaan keskimääräistä heikommaksi.

Näkymät jatkuneet melko epävarmoina

Suhdanneodotukset ovat pysyneet miinuksella, ja yleisen suhdannetilanteen arvioidaan pehmenevän.

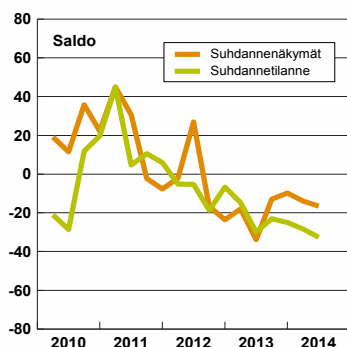
Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa -17 (huhtikuussa -14). Suhdanteiden kohenemista odotti

heinäkuussa 12 prosenttia ja niiden heikkenemistä 29 % vastaajayrityksistä.

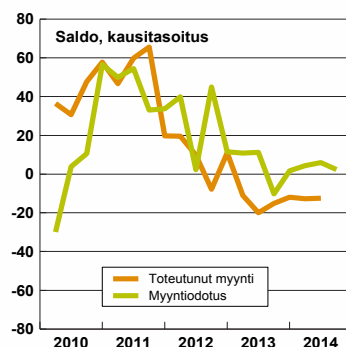
Myynti kehittyi alkukesällä odotuksia heikommin, ja sen volyymi laski vähän. Loppuvuonna myynnin ennustetaan olevan nykytasollaan. Myös kannattavuus on ollut loivassa laskussa, jonka ennustetaan jatkuvan lähikuukausina.

Henkilökunnan määrässä ei ole tapahtunut kesällä olennaisia muutoksia.

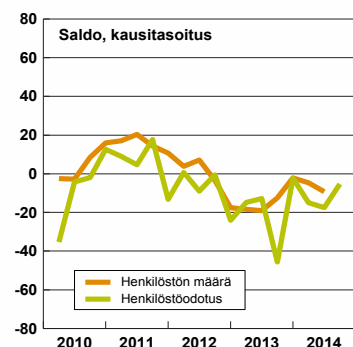
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

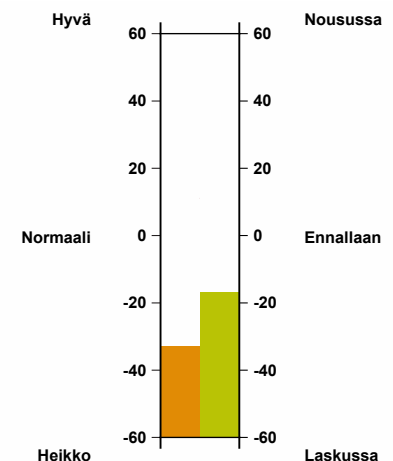

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2013				2014			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-9	-24	-17	-1	-13	-18		
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	11	-11	4	-2	8	-2		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-20	-10	-12	-7	-6	-2		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	8	-49	-12	-14	4	-12		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	52	70	54	58	63	67		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	14	0	9	10	12	7		
puute kapasiteetista	0	0	0	1	1	2		
riittämätön kysyntä	51	70	40	51	50	61		
rahoitusvaikeudet	0	0	7	5	4	3		
muu este	0	35	9	1	3	1		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-15	-30	-24	-26	-28	-33		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-18	-34	-12	-10	-14	-17		

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Liikenne

- Suhdannetilanne on edelleen varsin heikko
- Alkukesän myyntikehitys oli odotuksia vaisumpaa – kannattavuus pysyi silti melko vakaana
- Loppuvuoden aikana myyntilukemat eivät juuri muuttuisi, mutta kannattavuus laskisi vähän
- Yleinen suhdannetilanne heikkenisi jonkin verran (saldoluku -24)

Liikennealan yritykset kuvaavat tämänhetkistä suhdannetilannettaan edelleen varsin heikoksi, vaikka alkuvuoden aikana suhdanteissa ei olekaan tapahtunut suuria muutoksia.

Suhdannekuva tummenisi jonkin verran loppuvuonna

Yleisen suhdannekuvan arvioidaan heikkenevän jonkin verran loppuvuoden aikana.

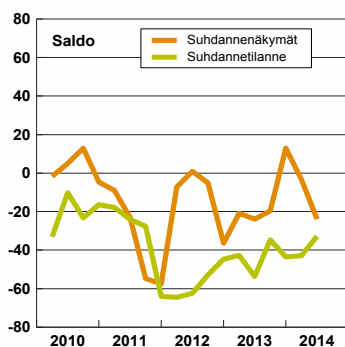
Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa -24 (huhtikuussa -4).

Tilanteen paranemista odotti heinäkuun tiedustelussa 9 prosenttia yrityksistä, ja 33 prosenttia ennusti suhdanteiden synkkenevän loppuvuoden aikana.

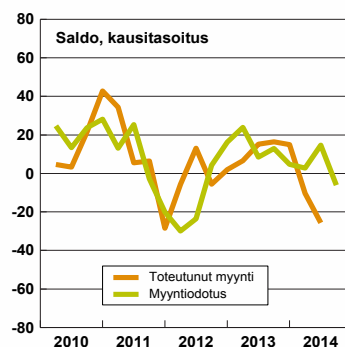
Myynti väheni alkukesän aikana jonkin verran. Kehitys oli heikompaa kuin kolme kuukautta sitten odotettiin. Lähikuukausien aikana myynnin määrän ei ennusteta muuttuvan.

Henkilökunnan määrä laskisi syksylläkin hieman. Kannattavuudessa olisi pientä laskupainetta.

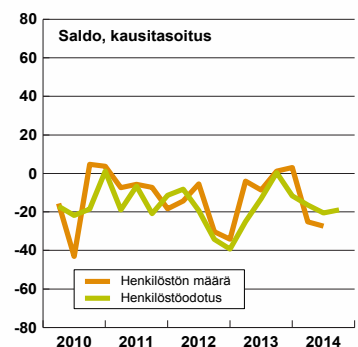
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

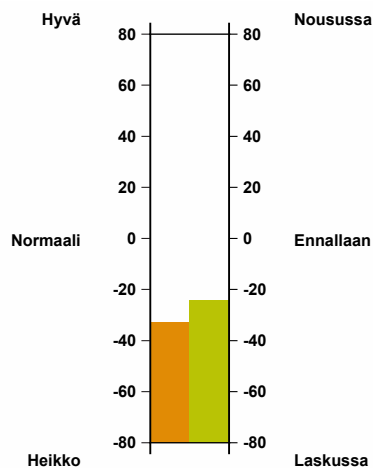

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2013				2014			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	4	29	11	10	-13	-12		
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	19	8	8	-10	27	-13		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-3	4	0	-8	-24	-13		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	2	6	-21	-28	-6	-10		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	48	48	76	56	72	70		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	7	7	7	4	4	10		
puute kapasiteetista	1	0	2	0	0	0		
riittämätön kysyntä	34	36	65	44	67	60		
rahoitusvaikeudet	3	6	0	4	2	2		
muu este	5	8	8	5	2	4		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-43	-54	-35	-44	-42	-33		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-21	-24	-20	13	-4	-24		

Rahoitus ja vakuutus

- Suhdannetilanne pysynyt vaakaana hieman alle tavanomaisella tasolla
- Myynti kääntyi kasvuun, ja myös loppuvuodelle ennustetaan pientä lisäystä
- Kannattavuuden arvioidaan samoin hieman paranevan
- Suhdannenäkymät silti melko varovaiset aiempien tiedustelujen tavoin (saldoluku -17)

Rahoitus- ja vakuutusalan yritykset kuvaavat suhdanteidensa pysyneen melko vakaina koko alkuvuoden. Tämänhetkistä tilannetta arvioidaan vähän tavanomaista vaatimattomammaksi.

Näkymät aiempaan tapaan melko varovaiset – myynti kuitenkin kasvaisi

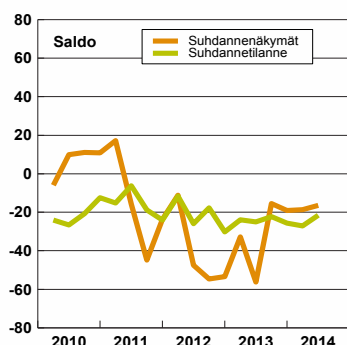
Suhdannenäkymät ovat kevään tiedustelun tavoin melko varovaiset. Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa -17 (huhtikuussa -18). Heinäkuussa 7 % vastaajista ennusti

suhdanteiden paranevan loppuvuoden aikana. Vastaavasti 24 % yrityksistä arvioi tilanteen heikkenevän.

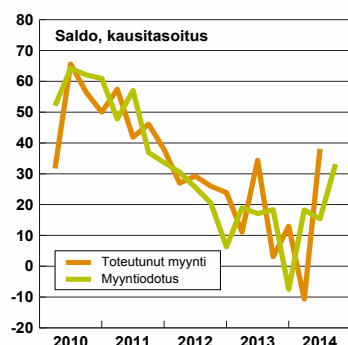
Palvelujen myynti kasvoi jonkin verran huhti–kesäkuussa. Seuraavan puolen vuoden aikana sen ennustetaan kasvavan edelleen jonkin verran. Myös kannattavuuden odotetaan vahvistuvan hieman lähikuukausina.

Henkilökunta on vähentynyt tasaisesti. Henkilöstömäärien ennustetaan laskevan hieman myös alkusyksyllä.

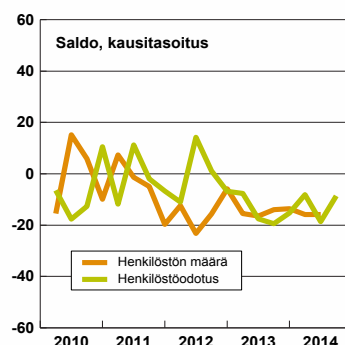
Suhdanteet

Myynti ja myyntitodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

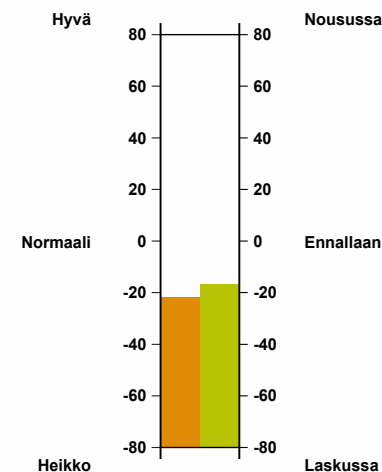

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2013				2014			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	12	34	3	13	-11	39		
Myyntitodotus seuraavalle 3 kk:lle	17	19	-7	18	16	34		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-15	-11	-14	-18	-16	-12		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-18	-12	-16	-12	-21	1		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	50	40	48	31	25	23		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	4	5	5	3	3	5		
puute kapasiteetista	0	0	0	0	0	0		
riittämätön kysyntä	44	30	41	27	20	19		
rahoitusvaikeudet	1	4	3	1	3	1		
muu este	1	2	26	1	0	2		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-23	-25	-22	-26	-27	-22		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-33	-56	-16	-19	-18	-17		

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Tieto- ja viestintäpalvelut

- Suhdanneilannetta kuvataan edelleen jonkin verran keskimääräistä heikommaksi
- Myynnin kasvu jäi alkukesällä hitaaksi
- Suhdannenäkymät varsin vakaat (saldoluku -1), hajontaa yritysten välillä aiempaa enemmän
- Myynnin kasvuluvut piristyivät, henkilöstömäärissä ei suuria muutoksia

Tieto- ja viestintäpalveluyritysten suhdanneilanne on edelleen jonkin verran keskimääräistä heikempi.

Loppuvuodelle odotetaan vakaata suhdannekehitystä

Tulevaisuudennäkymät ovat varsin vakaat, vaikka alan sisällä onkin hajontaa yritysten välillä. Suhdanneilanne pysyisi loppuvuonna keskimäärin ennallaan.

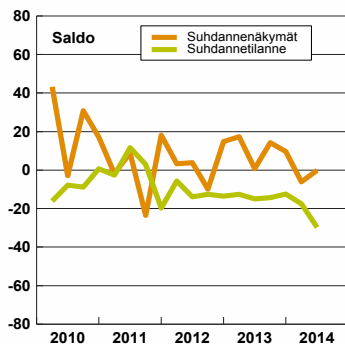
Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa -1 (huhtikuussa -7). Uusimmassa tiedustelussa 16 % yrityksistä ennusti tilanteen parane-

van, ja 17 % odotti heikkenemistä loppuvuoden aikana.

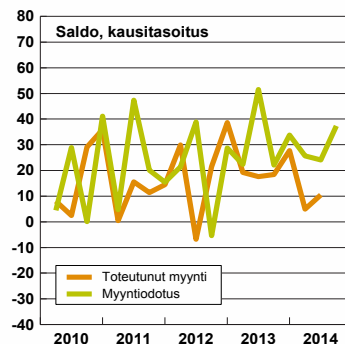
Myynnin kasvu oli toisella neljänneksellä hidasta, jäädessä aiemmista odotuksista. Lähikuukausien aikana kasvun ennustetaan silti vauhdittuvan. Kannattavuus pysyi vakaana, eikä siinä odoteta muutoksia syksyllä.

Henkilökunnan määrä pysyi ennallaan. Myös syksyille ennustetaan vakaata kehitystä.

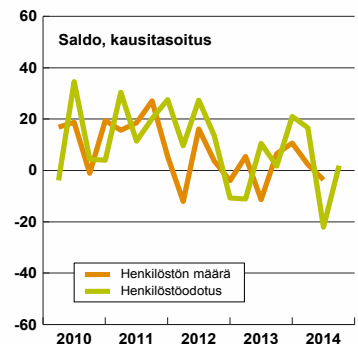
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

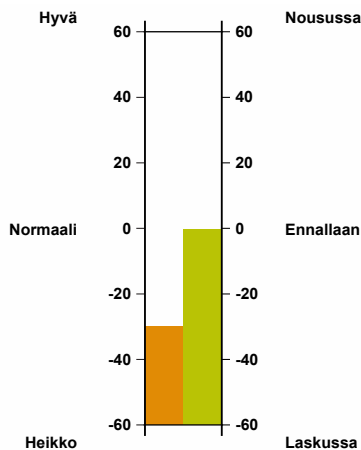

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdanneilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2013				2014			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	19	18	18	28	5	11		
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	51	22	34	26	24	38		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	10	-12	6	3	9	-8		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	10	3	24	21	-26	6		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	44	30	49	51	48	53		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	8	5	15	17	19	22		
puute kapasiteetista	0	0	0	0	0	0		
riittämätön kysyntä	36	21	36	34	28	40		
rahoitusvaikeudet	3	2	0	0	3	0		
muu este	8	2	1	1	0	0		
Suhdanneilanne tällä hetkellä	-12	-15	-14	-12	-17	-29		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	17	1	15	10	-7	-1		

Kiinteistöpalvelut

● Suhdanne tilanne keskimääräistä heikompi

● Myynti kasvoi jonkin verran kevätkesällä, mutta lähikuukausille ei kasvuodotuksia

● Yleiset suhdannenäkymät hieman pehmentyneet, mutta silti melko vakaat (saldoluku +3)

● Pahimmat rekrytointivaikeudet helpottuneet: henkilöstön määrä kasvaisi hieman loppukesän aikana

Kiinteistöpalveluyritykset kuvaavat suhdannetilanteensa olevan jonkin verran keskimääräistä heikompi.

Melko hyvät odotukset

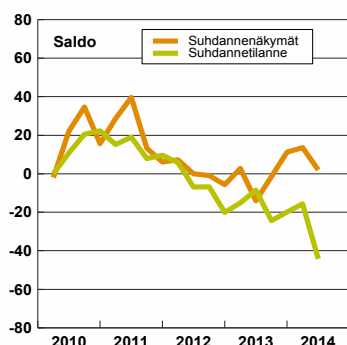
Suhdannenäkymät ovat aiempaa varovaisemmat, mutta yleiseen suhdannekuvaan ei ennusteta suuria muutoksia.

Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa +3 (huhtikuussa +14). Suhdannenousua loppuvuodelle ennusti nyt 12 % toimialasta, laskusuuntaa puolestaan 9 % yrityksistä.

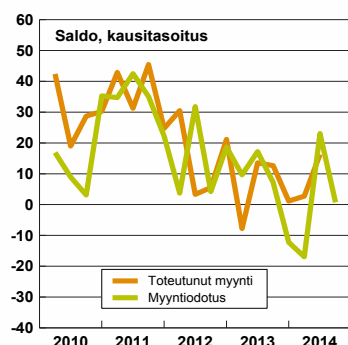
Myynnin määrä kasvoi huhti–kesäkuussa jonkin verran. Alkusyksyn aikana myyntilukemissa ei odoteta tapahtuvan suuria muutoksia.

Kannattavuuden arvioidaan pysyvän nykytasollaan lähikuukaudet. Henkilökunnan määrän enteillä kasvan aavistuksen. Rekrytointivaikeudet ovat vähän lieventyneet: nyt niitä oli 15 prosentilla vastaajista.

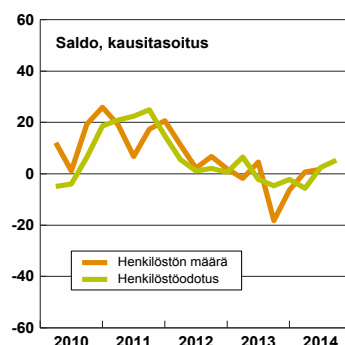
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

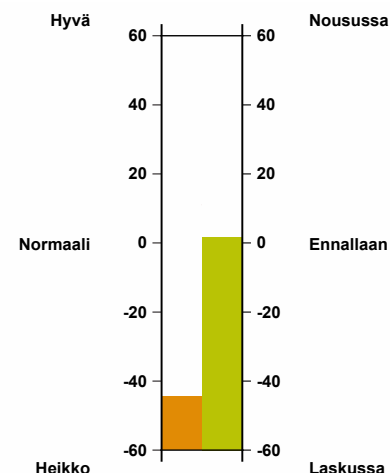

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2013				2014			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-8	13	12	2	2	16		
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	17	8	-12	-17	23	0		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	1	10	-27	-6	4	11		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	5	-11	-3	-8	8	-2		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	29	37	43	48	48	33		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	17	32	32	35	33	15		
puute kapasiteetista	3	0	4	0	0	0		
riittämätön kysyntä	10	6	10	12	17	16		
rahoitusvaikeudet	0	0	4	2	0	0		
muu este	0	0	2	0	0	2		
Suhdanne tilanne tällä hetkellä	-16	-9	-25	-20	-16	-44		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	2	-15	-2	11	14	3		

Suhdanne tilanne

Suhdannenäkymät

Muut palvelut

- Suhdanteen tilanne heikentyi hieman alkukesällä
- Loppuvuodelle hieman parempia odotuksia (saldoluku +5)
- Myynti kasvasi loivasti lähikaudet

Muiden palvelualojen suhdanteet notkahtivat hieman alkukesällä. Nykyistä suhdanteen tilannetta kuvataan jonkin verran normaalia vaisummaksi (saldoluku -24). Muihin palvelualoihin luetaan Suhdannebarometrisä muun muassa opetus-, sosiaali- ja terveystoimet.

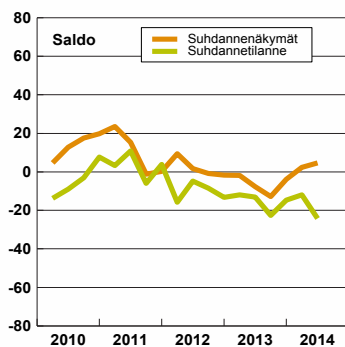
Suhdanteet kääntyisivät hieman parempaan

Suhdanteiden odotetaan kuitenkin kääntyvän hieman vahvemmiksi loppuvuoden aikana. Suhdannenä-

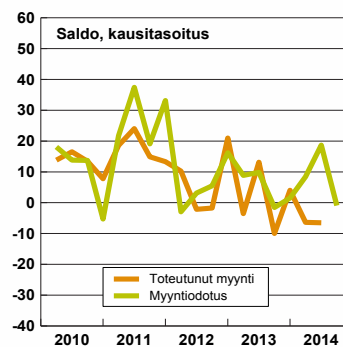
kymien saldoluku oli heinäkuussa +5 (huhtikuussa +3). Uusimmassa tiedustelussa tilanteen paranemista odotti 11 % ja heikkenemistä 6 prosenttia vastaajista.

Myyntin kuvataan alentuneen hieman alkukesällä. Loppuvuoden aikana se kuitenkin kasvaisi vähän. Henkilökunnan määrä pysyisi ennallaan, eikä kannattavuudessa tapahtuisi suuria muutoksia. Rekrytointivaikeuksia oli 17 prosentilla vastaajista.

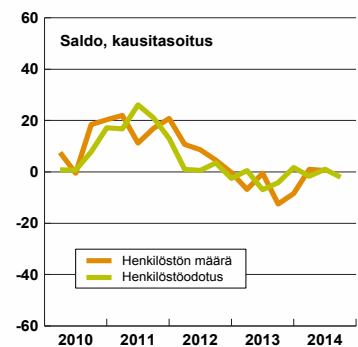
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

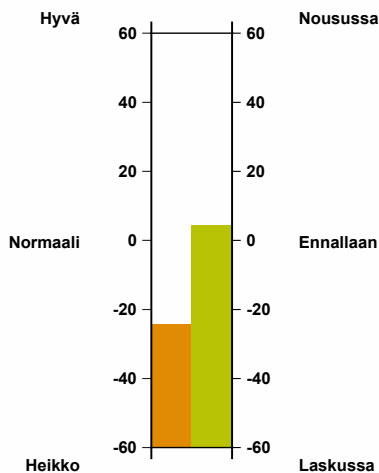

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdanteen tilanne

Suhdannenäkymät

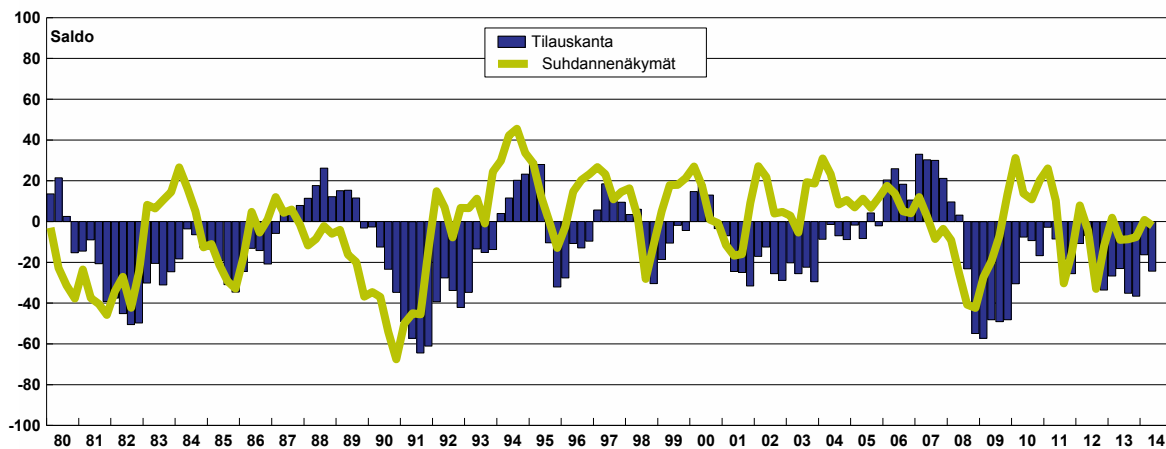

Suhdanteetiedustelun päätuloksia, saldo

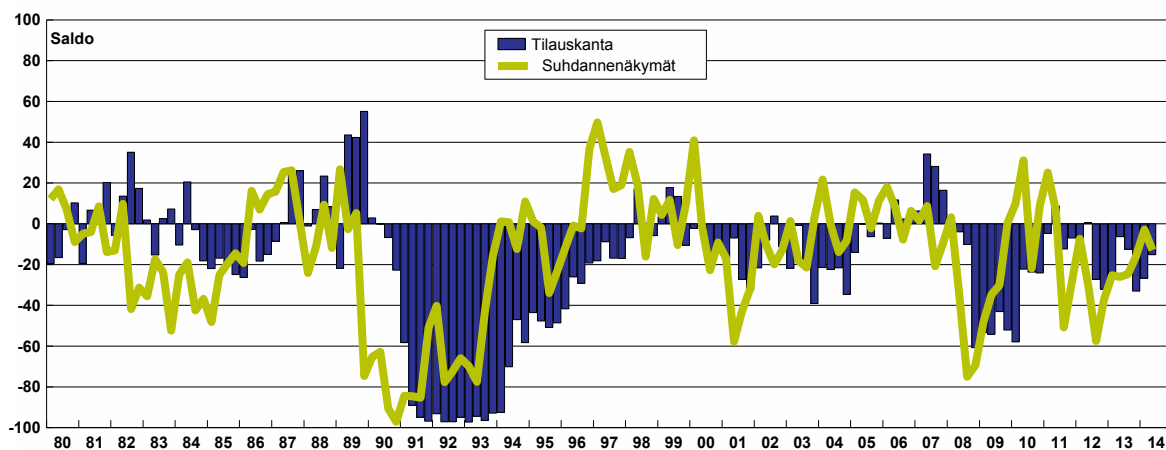
	2013				2014			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-4	13	-10	5	-6	-6		
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	10	-1	1	8	19	-1		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-5	5	-17	-14	3	7		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-1	-6	0	-3	7	-4		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	44	49	45	50	54	44		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	17	33	22	18	22	17		
puute kapasiteetista	1	0	3	1	1	1		
riittämätön kysyntä	25	16	21	33	33	24		
rahoitusvaikeudet	4	4	3	5	5	4		
muu este	4	2	5	3	8	3		
Suhdanteen tilanne tällä hetkellä	-12	-14	-23	-14	-12	-24		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-2	-7	-13	-3	3	5		

Pitkiä aikasarjoja

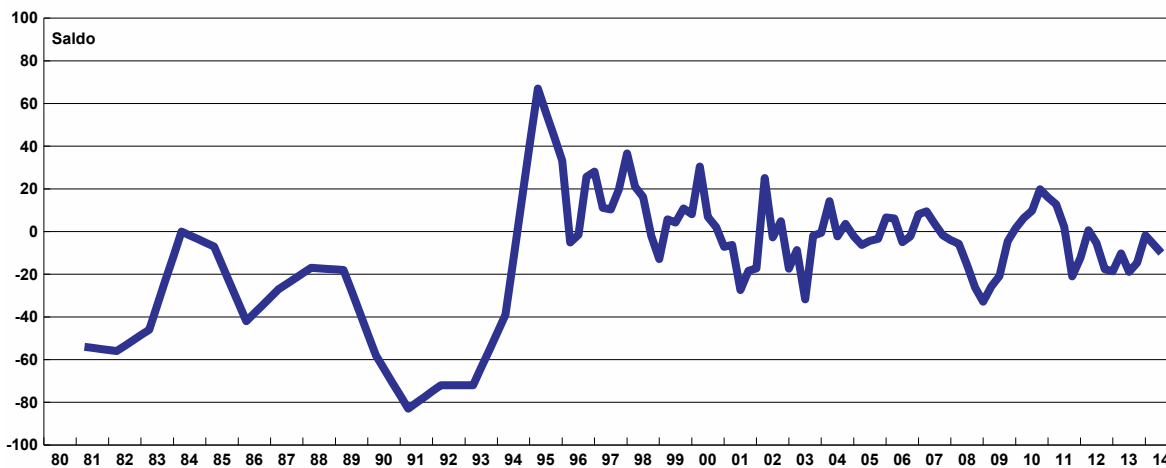
Teollisuuden suhdannenäkymät ja tilauskanta

Rakentamisen suhdannenäkymät ja tilauskanta

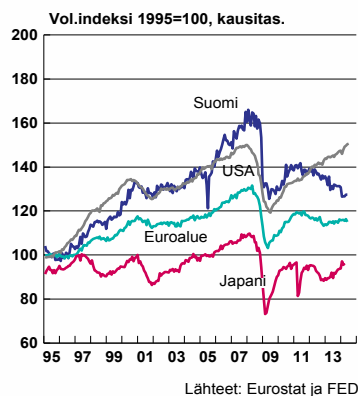

Palvelujen suhdannenäkymät

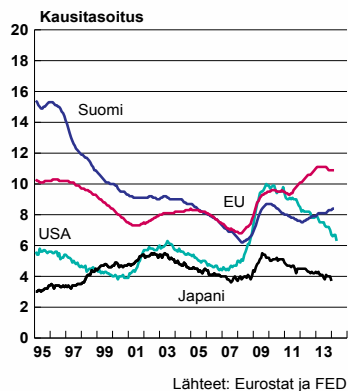

Taustatietoa taloudesta

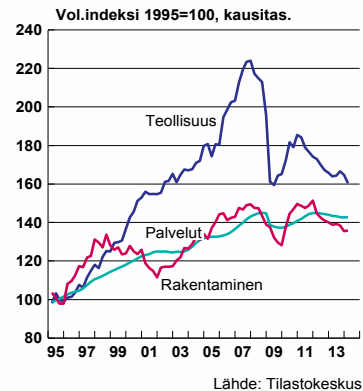
Teollisuustuotannon kehitys

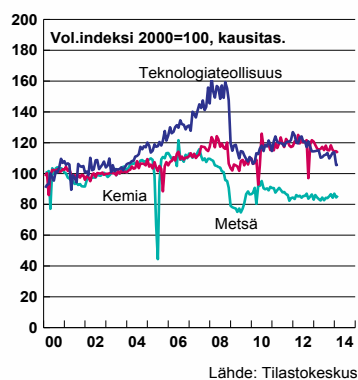
Työttömyysaste, %

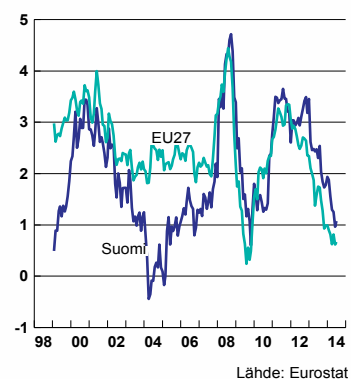
Kokonaistuotanto pääelinkeinoittain

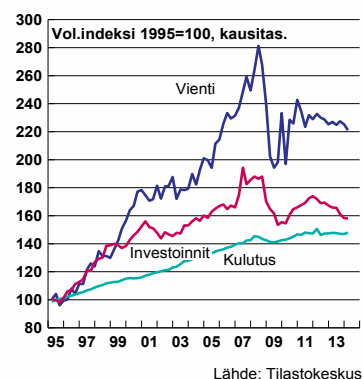
Teollisuustuotanto

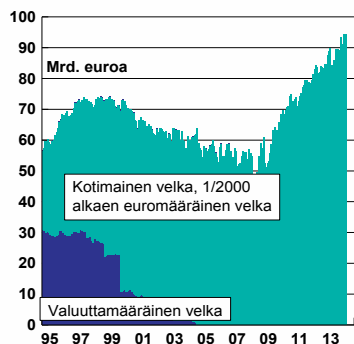
Inflaatio, %

Kysynnän päätekijät

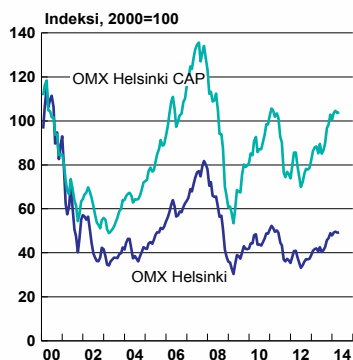

Valtionvelka

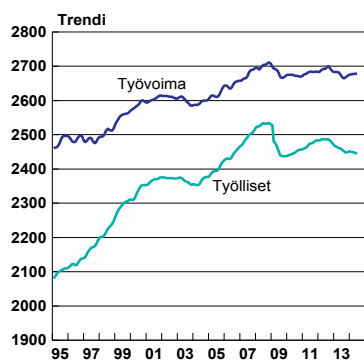
Lähde: Valtiokonttori

Pörssikursseja

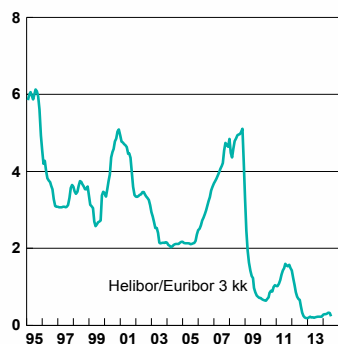
Lähde: OMX Helsinki

Työvoiman kysyntä ja tarjonta

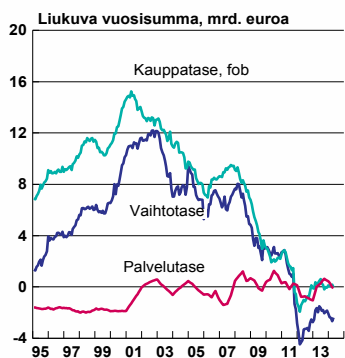
Lähde: Tilastokeskus

Lyhyt markkinakorko, %

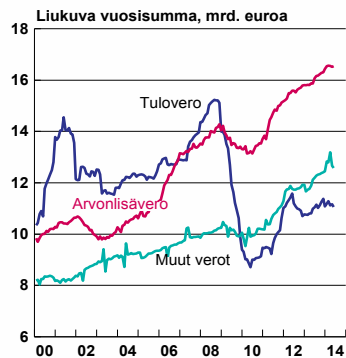
Lähde: Suomen Pankki

Ulkomaankaupan taseet

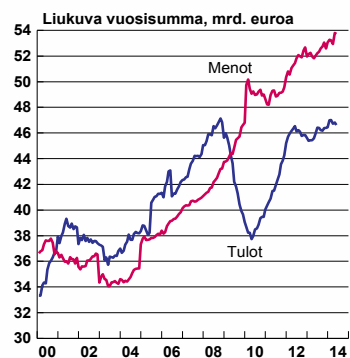
Lähde: Suomen Pankki

Valtion tulovero, ALV ja muut verot

Lähde: Valtiokonttori

Valtiontalouden tulot ja menot

Lähde: Valtiokonttori

Suhdannetiedustelumenetelmä

EK:n Suhdannebarometri

Elinkeinoelämän keskusliitto EK tekee kuukausittain suhdannetiedusteluja koko suomalaiselle elinkeinoelämälle.

Neljä kertaa vuodessa tehdään laajempi tiedustelu, jonka tuloksista julkistetaan **Suhdannebarometri**-julkaisu. Lisäksi kuukausittain julkaistaan suppeampi luottamusindikaattoritiedote.

Teollisuuden suhdannetiedusteluja on tehty Suomessa vuodesta 1966 alkaen. Palvelualoilla ensimmäiset tiedustelut on aloitettu 1980-luvun lopulla, mutta merkittävämpi laajennus tapahtui vasta 2000-luvun puolivälissä.

Tässä julkaisussa on esitetty EK:n uusimman suhdannetiedustelun tulokset koko yksityiseltä sektorilta. Tiedustelu on tehty **heinäkuussa 2014**. Siihen on vastannut **1 130 yritystä**, jotka työllistävät Suomessa **vajaat 250 000 henkilöä**.

Elokuussa 2010 julkaistavasta tiedustelusta lähtien vastaajayritysten luokitteluksi toimialoille on käytetty uutta TOL 2008 -luokitusta. Muutoksen vaikutus Suhdannebarometrin tuloksiin on kuitenkin varsin pieni.

Teollisuuden, rakentamisen sekä joidenkin palvelualojen historiatiedot on kerätty TT:n aiemmassa Suhdannebarometrissa. Valtaosa palvelualojen aikasarjatiedostoista on PT:n suhdannetiedustelusta. Tiedustelumenetelmän muutoksen vuoksi palvelualojen aiemmat tiedot eivät ole kaikilta osin täysin vertailukelpoisia uusimpien havaintojen kanssa.

EK:n Suhdannebarometri on **osa Euroopan komission suhdannekyselyjärjestelmää**. Järjestelmään osallistuvat organisaatiot tekevät yhdenmukaisia tiedusteluja kaikissa EU-maissa, ja Euroopan komissio osallistuu jäsenmaissa tehtävien tiedustelujen rahoitukseen. Kaikkiaan vastaavanlaisia tiedusteluja tehdään nykyisin yli 50 maassa.

Yleistä suhdannetiedusteluista

Suhdannetiedusteluilla selvitetään yritysjohdon näkemyksiä taloudellisesta tilanteesta sekä lähitulevaisuutta koskevia odotuksia. Tiedusteluilla etsitään ennen muuta suhdanteiden käännepeitteitä. Tyypillisesti suhdannetiedustelujen kysymyksillä voidaan kartoittaa talouskehitystä noin puoli vuotta eteenpäin.

Tiedustelujen kysymykset ovat valtaosin laadullisia, ja niissä on

tyypillisesti kolme vastausvaihtoehtoa. Kyselyllä kartoitetaan esimerkiksi sitä, onko vastaajayrityksen tuotanto tai työvoima kasvanut (+), pysynyt ennallaan (=) vai vähentynyt (-). Joitakin muuttujia, kuten tilauskantaa ja varastoja, pyydetään vertaamaan myös normaaliin.

Tulokset painotetaan yrityskoolla

Teollisuudessa yrityskohtaiset vastaukset on painotettu vastaajayrityksen liikevaihdon ja palveluissa henkilökunnan määrällä. Toimialojen keskinäisessä vertailussa painoina on käytetty jalostusarvopainoja. Pienten yritysten aliedustus otoksessa on korjattu niin, että niiden osuus vastaa todellista osuutta kullakin toimialalla.

Useimmat suuret yritykset vastaavat tiedusteluun toimipaikoittain tai tuotannonaloittain, ei konsernitasolla.

Toimialoittaiset vastaukset esitetään julkaisussa useimmiten ns. **saldolukuina**. Saldoluku on positiivista kehitystä kuvanneiden osuus vähennettynä negatiivista kehitystä kuvanneiden osuudella. Jos esimerkiksi 30 % vastaajista (painotettuna) on vastannut tuotantonsa kasvaneen, 50 % pysyneen ennallaan ja 20 % vähentyneen, saldoluku on 30 – 20 eli +10.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki • Puhelin 09 420 20
Faksi 09 4202 2299 • www.ek.fi

Raportti internetissä:
www.ek.fi

ISSN 0783-3350

Lisätietoja:

Johtava ekonomisti
Penna Urrila
Puh. 09 4202 2606
etunimi.sukunimi@ek.fi

Ekonomisti
Jouko Kangasniemi
Puh. 09 4202 2608
etunimi.sukunimi@ek.fi

EK 2014